

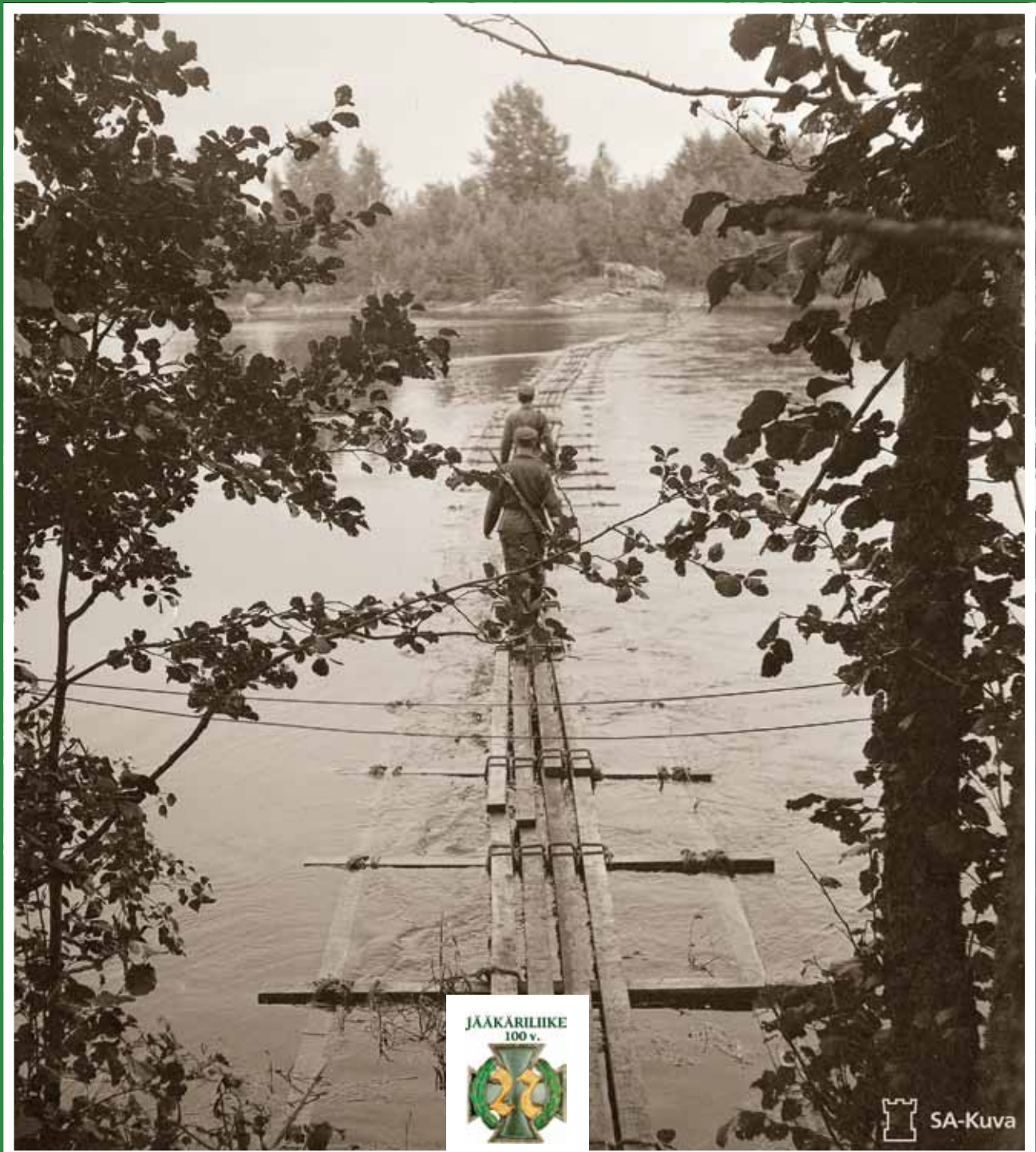

PAROLE

Jääkäripataljoona 27.n perinneyhdistyksen jäsenlehti

Kesäkuu 2016 • nro 2 (326) • 85. vsk

JÄÄKÄRILIIKE
100 v.

SA-Kuva

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Aselajijääkäreiden juhlavuosi

Jääkäriperinteen 100-vuotisjuhlien sarjassa menossa on aselajijääkäreiden vuosi.

Helmikuussa vietettiin Hämeenlinnassa upeasti jääkäri-tykistön 100-juhlaa. Parolen tässäkin numerossa juhlaan palataan vielä sen verran, että kenraalimajuri Jarmo Peltola esittelee juhlan yhteydessä julkaistun jääkäri-tykistön 100-vuotishistoriikin. Peltola on asiantunteva kirjan arvioija, sillä on hän Jääkäripatteriston entinen komentaja.

Kesällä taas vietetään jääkäripioneerien 100-vuotisjuhlaa. Se tapahtuu vieraalla maalla, Latvian Schmardessa. Jääkäripioneerit saivat tulikasteensa 25. heinäkuuta 1916 tuolloin Schmardeniksi kutsutussa paikassa. He osallistuivat iskuosastohyökkäykseen, joka edusti saksalaisen taktiikan silloin uusinta suuntaa.

Schmardessa paljastetaan taistelun tapahtumapaikalla muistomerkki, monta metriä korkea, Suomesta kuljetettu kivi. Suomesta on paikalle lähdössä jääkäriperinteen väkeä ja erityisesti pioneeriaselajin edustajia.

Sata vuotta sitten Suomessa oli menossa suuri värväys, kun eräässä vaiheessa suunnitelmissa oli jopa toisen koulutuspataljoonan perustaminen Saksaan. Venäjän viranomaiset olivat päässeet selville menossa olleesta nuorten miesten Saksaan lähettamisestä. Jääkärivärväreitä pidätettiin ja lähetettiin Spalernajaan.

Vakavin välikohtaus tapahtui loppuvuodessa Simossa Maaninkajärvellä. Metsäsaunaan majoittuneet jääkäriaktivistit ilmiannettiin ja seuranneessa kahakassa yksi jääkäriksi lähdössä ollut nuorukainen kaatui. Kolme jääkäriä ja kaksi kiinniottajaa haavoittui ja kaksi jääkäriä jäi vangiksi.

Jääkäriiliikkeen ja viranomaisten välinen konflikti oli eskaloitumassa syksyllä 1916, kertoo tässä lehdessä sitee-

rattu fil.tri. Jussi Jalonen jääkäriseminaarissa pitämässään esitelmässä. Eskaloitumisesta kertoi myös jääkäreiden ”rangaistusretkikunta”, joka tuli Suomeen pelotellakseen jääkäriiliikkeen ilmiantajia.

Eskalaatio ei onneksi päässyt kärjistymään. Tilanteen rauhoitti seuraavana vuonna tapahtunut maaliskuun valankumous. Sen ansiosta Spalernajassa tuomiota odottaneet kalterijääkärit selvisivät heitä muuten odottaneista ankarista tuomioista.

Maaninkajärven kahakka saa loppukesästä ainakin paikallista julkisuutta, kun Simossa esitetään aiheesta kirjoitettu näytelmä. Simon kahakasta on tehty 15 vuotta sitten myös elokuva, joka on esitetty televisiossa. Juhlavuoden kunniaksi olisi syytä selvittää elokuvan uudelleen esittämisen mahdollisuus joko televisiossa tai vaikkapa jääkäriperinтелиikkeen jossain yleisötilaisuudessa. Esitysoikeus on mahdollista saada, nyt on vain selvitettävä, millaiset olisivat laulun lunnaat.

* * *

Vaikka jääkärien paluusta Vaasaan tulee kuluneeksi 100 vuotta vasta 25. helmikuuta 2018, on jo aloitettu juhlien järjestely. Niin on tehtävä, sillä kolmipäiväisten juhlien järjestely edellyttää valtavan määrän valmisteluja ja yhteistyötä niin Vaasan kaupungin, puolustusvoimien, jääkäriperinтелиikkeen paikallisten toimijoiden ja järjestöjen kesken. Juhlat vaativat onnistuakseen huolelliset valmistelut.

Jukka Knuuti

Kannen kuva: livarin pikasilta. Jääkäripioneerii eversti livarin Kaurasen nimeä kantava pikasilta Äyräpään sillanpääaseman länsipuolella Vitsaassa 1944.08.28. Kaurasesta juttu sivuilla 11.

19. Jääkäriseminaari ”Aatteesta taisteluun”

Ohjelmassa Schmardenin taistelu, Simon kahakka ja muiden maiden ”jääkäriliikkeet”

Simon kahakka oli osoitus siitä, että jääkäriliikkeen ja viranomaisten välit olivat 1916 lopulla eskaloitumassa. Myös muissa maissa oli Suomen jääkäriliikkeen kaltaista toimintaa. Jääkäripioneerien ensimmäinen taistelu Schmardenissa jäi historiaan. Latviassa, Schmardessa, paljastetaan heinäkuussa jääkäripioneerien muistomerkki ja Simossa esitetään Simon kahakasta kertova näytelmä ”Maaninkajärven taistelu”. Tällaisia asioita jäi mieleen tämänvuotisesta 17. huhtikuuta pidetystä Korttesjärven jääkäriseminaarista. Satapäinen yleisö osoitti, että jääkäriseminaari on edelleen jääkärien perinneliikkeen suurin vuotuinen tapahtuma. Perinteisen Korttesjärven liikuntahallin sijasta järjestyksessä 19. seminaari pidettiin Purmojärven koululla, joka toimi väistötilana remontissa olevalle liikuntahallille.

Seminaarin avannut Kauhavan kaupunginjohtaja **Markku Lumio** lupasi, että ensi vuonna pidettävä 20. jääkäriseminaari pääsee tutustumaan uudistettuun Jääkärimuseoon. 1995 Korttesjärven keskustaan perustettu museo on parhaillaan uudistuksen kohteena.

Jääkäriaktivistien ja viranomaisten välit olivat suuren värvöyksen aikana loppuvuodesta 1916 eskaloitumassa, mistä todisteena oli Simo kahakka, kertoi esitelmässään ”Suomen jääkäriliike esimerkkinä ensimmäisen maailmansodan separatisti- ja vierastaistelilijaliikkeistä” filosofian tohtori **Jussi Jalonen**. Jalosen esitelmästä on seuraavalla sivulla laaja referaatti.

Jalosen esitelmän jatkoksi sopi hyvin kotiseutuneuvos **Erkki Paason** esitelmä ”Simon Maaninkajärven kahakka 11.12.1916”. Tuona päivänä syntyi tulitaistelu jääkärien ja heitä

Kaupunginjohtaja Markku Lumio, että ensi vuonna jääkäriseminaari pääsee tutustumaan uudistettuun jääkärimuseoon.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Mitä olisikaan jääkäriperinneliikkeen kokoontuminen ilman torvimusiikkia. Jääkärimarssin ja muun tarvittavan musiikin seminaarille tarjosi Ylihärmen puhallinorkesteri kapellimestari Paavo Mularin johdolla.

Jatkuu edellisiltä sivuilta.

ilmiannon perusteella pidättämään tulleiden viranomaisten välillä Simon Maaninkajärvellä sijaitsevalla metsäsaunalla. Jääkärien ja venäläisten santarmien sekä suomalaisten poliisien välillä käytiin neljä tuntia kestänyt piiritys ja tulitaistelu. Sen seurauksena jääkäriksi vasta menossa ollut **Armas Lyytikäinen** sai surmansa. Kolme jääkäriä haavoittui ja kaksi heistä jäi viranomaisten vangiksi. Myös kaksi vangitsijaa haavoittui.

Kahakan tapahtumapaikkana olleen niittysaunan paikalla on nykyään uusi rakennus, jossa on tapahtumaan liittyviä kuvia ja vieraskirja. Paikalla on myös tapahtumasta kertova, vuonna 1927 paljastettu muistomerkki.

Simon kahakka oli sikäli historiallinen, että se ensimmäinen Suomen maaperällä käyty taistelu suomalaisten ja venäläisten välillä Suomen sodan (1808-09) jälkeen.

Maaninkajärven tapahtumasta on tehty elokuva "Kahakka". **Asko Apajalahden** ohjaama ja **Anssi Apajalahden** käsikirjoittama Fantasia

Filmin ja Yle TV 1:n tuottama elokuva "Kahakka" esitettiin 12.11.2001 TV1:n Kotikatsomossa. Elokuva ei voi valitettavasti nähdä, sillä Ylen Areenassa ilmoitetaan, ettei ohjelmalle ole katseluoikeuksia.

Paaso kertoi esitelmässään Simo kahakasta kirjoittamastaan näytelmästä "Maaninkajärven taistelu". Näytelmä perustuu jääkärikenraalimajuri **Väinö Vainion** ja maisteri **K.A. Wegeliuksen** kirjoihin sekä Paason isän kunnallisneuvos **Hannes Paason** materiaaliin. Simossa vietetään kahakan 100-vuotismuistoa esittämällä Paason kirjoittama näytelmä, jonka ensi-ilta on 13. elokuuta Simon kunnassa Pahnilan museon pihalla.

Kuluvan vuoden jääkäriliikkeen 100-vuotisjuhlallisuuksiin kuuluu Latvian Schmardessa paljastettava jääkäripioneerien muistomerkki. Everstiluutnantti, sotatieteen tohtori **Vesa Valtonen**, pioneeri itsekkin, piti hienon esitelmän Schmardenin taistelusta 25. heinäkuuta 1916. Se oli jääkäripioneerien tulikaste ja siitä

periytyy pioneeriaselajin vuosipäivä. Esitelmä julkaistaan kokonaisuudessaan Parolen numerossa 3/2016 liittyen Schmardenin muistomerkkin paljastamiseen.

Merkittäväksi Schmardenin taistelun tekee erityisesti se, että jääkäripataljoonan osa osallistui tuon ajan taistelutöiden moderniin iskuosastohyökkäykseen, sanoi everstiluutnantti Vesa Valtonen.

Kotiseutuneuvos Erkki Paason näytelmän "Maaninkajärven taistelun" ensi-ilta on 13 elokuussa Simossa.

Jääkäriseminaariin kuuluu myös seppelpartion lähettäminen ja kunniakäynti jääkärimuistomerkillä. Partio vasemmalta kaupunginhallituksen puheenjohtaja Heikki Hakala, jp27:n perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston puheenjohtaja Juhani Passi sekä Marita Mattila.

Monet Schmardenin jääkäreistä tekivät komean sotilasuran. Valtonen kertoi, että heistä ylennettiin itsenäisen Suomen puolustusvoimissa kenraalin arvoon kaikkiaan kahdeksan jääkäriä. Aselajin ulkopuolella uraansa luoneita kenraaleja olivat **Pietari Aleksanteri Autti**, **Aarne Blick**, **Hannu Hannuksela** ja **Antti Kääriäinen**. Pioneeriaselajin alkutaipaleen johtajia ja kehittäjiä olivat kenraaliluutnantit **Unio Sarlin** ja **Edvard Hanell** sekä kenraalimajurit **Otto Bonsdorff** ja **Väinö Vainio**. Mannerheim-ristin ritareita Schmardenin miehistä tuli kolme, mainitut kenraalit Pietari Autti ja Aarne Blick, sekä everstiluutnantti **Auno Kuiri**.

Valtonen siteerasi jääkärihistorian "raamattua", professori **Matti Lauerma**n kirjoittamaa jääkärihistoriaa: Schmardenin taistelu jäi jääkäripa-

taljoonan historiassa ainutlaatuiseksi tapaukseksi, ainoaksi hyökkäystaisteluksi, johon jääkärit näin suurena joukkona osallistuivat. Sen tuottamat tappiot olivat pataljoonan muualla kärsimiin verrattuina raskaat, mutta Schmardenissa saavutettu taistelukokemus, itseluottamus ja maine olivat varmasti hintansa arvoiset.

Jääkäriseminaarin ohjelmaan kuuluu perinteisesti torvimusiikki. Vanhoina hyvinä aikoina siitä vastasi Vaasan sotilassoittokunta. Kun se lopetettiin kolme vuotta sitten, tulivat sijalle siviilit. Jääkärimarssin ja muun tarpeellisen musiikin seminaarille tarjosi kapellimestari **Paavo Mularin** johtama Ylihärmän puhallinorkesteri.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**
KUVAT: **Raimo Latvala**

Erkki Paaso on jättänyt Parolelle viestin: penkoessani pöytälaatikoita löysin haalistunen paperin, jossa oli käsin kirjoitettu seuraava runo:

*"On piilopirtti vielä paikallaan.
Se kertoo kulkijalle muistojaan.
On siinä vapautemme syvät salat
ja jääkäreiden pyhät veljesvalat."*

Jos tiedät joitain runosta, niin kerro: jukkaknuuti@gmail.com

Jääkäriseminaariin kuuluu perinteisesti paneeli, jossa esiintyjät vastaavat yleisön aina runsaasti kysymyksiin. Panelistit vasemmalta: kotiseutuneuvos Erkki Paaso, Vesa Valtonen, Jussi Jalonen sekä puheenjohtajana toiminut Asko Kilpinen.

Myös Puolalla ja Tsekkoslovakialla oli omat jääkäriliikkeensä

Jääkäriliikkeellä oli ensimmäisen maailmansodan aikana vertailukelpoisia vastineita. Puolalaisia, irlantilaisia ja juutalaisia taisteli vieraiden armeijojen riveissä omaan maansa itsenäisyyden puolesta.

Filosofian tohtori Jussi Jalosen tutkimat vapautusliikkeet jakaantuivat tavoitteensa saavutettuaan radikaaliin ja maltilliseen siipeen. Suomessa radikaaleihin kuuluu mm. K.M.Wallenius. Jääkärien maltillinen osan, kuten Aarne Sihvon, pysyminen lojaalina hallitukselle piti huolen siitä, että Suomessa toisin kuin Puolassa säilyi kansanvalta.

Jääkäriliikkeen kehitys heijasti 1900-luvun alun yleistä kehityskulkua Euroopan viimeisillä vailla valtiollisia itsenäisyyttä alueilla. Liike sai

alkunsa Venäjän vallan viime vuosien tiivistyvistä kansallismielisyydestä ja reaktiona sille jääkäriliikkeestä tuli sotaisia ja kumouksellinen liike. Ensimmäinen maailmansota merkitsi suomalaisille itsenäisyysaktivisteille samanlaista riskialtista, mutta korvaamatonta tilaisuutta samalla tavoin kuin puolalaisille kumouksellisille ja irlantilaisille tasavaltalaisille.

Aikakauden muista vierastaestelijaliikkeistä poiketen jääkäriliikkeellä ei ollut valmista turvallista värväysaluetta. Pilsudskin puolalaiset legioonat saattoivat aloittaa värväyksensä Itävalta-Unkarin hallitsemassa Galitsijan kuninaskunnassa. Suomen jääkäriliike joutui sitä vastoin toimimaan alusta asti täysin maanalaisesti, etäällä ja kaukana saksalaisista liitto-

laisistaan. Se muistutti näin luonteeltaan osin Irlannin tasavaltalaisarmeijaa, osin myös Puolan maanalaista sotilasjärjestöä (POW).

Puolan vapaaehtoiset legioonat ja Josef Pilsudskin POW-sotilasjärjestö (Polska Organizacja Wojskowa) osallistuivat sotatoimiin keisarillista Venäjä vastaan ja sulautettiin Puolan asevoimiin maan itsenäistyttyä. Puolalaiset sotilaat olivat taistelleet vapaaehtoisina Itävalta-Unkarin ja Saksan komennossa.

Saksa auttoi irlantilaisia

Irlannin tasavaltalaisarmeijan yhteistyö Saksan kanssa kulmineitui Pääsiäiskapinaan 1916. Myöhemmin rauhansopimuksen hyväksynyt

Pilsudski johti ensimmäisessä maailmansodassa Itävalta-Unkarin armeijassa puolalaisia vapaaehtoisia taistelussa Venäjää vastaan. Myöhemmin Pilsudskin sotilasjärjestön liitettiin itsenäisen Puolan asevoimiin.

Filosofian tohtori Jussi Jalonen on kirjoittanut runsaasti jääkärihistoriaa. Tunnetuin on hänen jääkärieversti Eino Polónista kirjoittamansa ”Haavoitettu ritari”. Sen lisäksi hän on kirjoittanut lisäksi seuraavaa: *From Volunteer Soldiers to Military Elites. Finnish Jägers and Polish Legionaries during and after World War I*. *Latvijas Vestures Instituta Zurnals* 93 (4), 2014, s. 63–91. ‘War neuroses and politics of trauma among Finnish Jägers, 1915–1939’. Lähde; *historiatieteellinen aikakauskirja* 2009, s. 75–91. ‘Aseveljeys ja miehinen ystävyys; jääkärieverstit Armas Kemppi ja Eino Polón’, teoksessa *Ystävyyden monet kasvot, toimittaneet Kari Alenius ja Markus Mertaniemi, Studia Historica Septentrionalia* 56, *Societas Historica Finlandiae Septentrionalis, Rovaniemi* 2008, s. 117–131. ‘Jääkärit suomalaisen talouselämän palveluksessa’, teoksessa *Jääkärien perintö, toimittaneet Kai Linnilä, Hanna Pukkila-Toivonen ja Sari Savikko. Amanita* 2013, s. 547–557. ‘Jääkärien panos valkoisessa armeijassa’, teoksessa *Jääkärien perintö, toimittaneet Kai Linnilä, Hanna Pukkila-Toivonen ja Sari Savikko. Amanita* 2013, s. 359–400. Kuva Raimo Latvala.

IRA:n osa muutettiin uuden Irlannin vapaavaltion kansalliseksi armeijaksi. Britannian armeijan irlantilaisia upseereja värvättiin vahvistamaan asevoimien ammattupseeristoa.

Palestiinassa sionistiliikkeen revisionistinen siipi organisoitui Ze’ev Jabotinskin johdolla juutalaiseen vapaaehtoislegioonaan brittiarmeijassa taistelemaan Turkkiä vastaan. Legioonan miehistö koostui Palestiinaan saapuneista venäjänjuutalaisista.

Tsekkoslovakiassa venäläisten sotavangeiksi jääneet Itävalta-Unkarin tsekki- ja slovakkisotilaat värväytyivät Venäjän armeijaan taistelemaan Habsburgeja vastaan maansa itsenäisyyden puolesta.

Pääosa jääkäreistä taisteli Riianlahden rintamalla 1916–17. Osa heistä koulutettiin vakoilu- ja sabotaasitehtäviin kotimaassaan. Heidän huomattavia iskujaan olivat Venäjän ammusvarikon räjäyttämisen Kilpisjärvellä, Kemin parakkien tuhoaminen sekä ns. Rautenfelsin juttu. Siinä yritettiin myrkyttää Murmanskin kuljetusreiteillä venäläisiä kuormahevosia pernaruttobakteereilla keväällä 1916.

Suomessa perustettiin suuren värväyksen vuosina 1915–1916 maanlaajuinen värväys- ja etappiverkosto värväämään miehiä Saksan

armeijaan. Samalle siitä muotoutui myös käytännössä maanalaisen vastarintajärjestön aihio, mikä on lähes ainutkertaista Suomen historiassa.

Vastarinta- ja itsenäisyysliikkeet painoutuivat maan tiettyihin osiin. Irlannin tasavaltalaisarmeijan vahvinta tukialuetta oli Munsterin provinssissa. Suomessa taas Etelä-Pohjanmaa oli jääkäri liikkeen painopistealue.

Toiminta asetti jääkäri värvärit ja aktivistit vastatusten kotimaassa myös suomalaisten viranomaisten kanssa. Sen vuoksi jääkäri liike kärsi tyypillisestä maanalaisen liikkeen ongelmista, kuten ilmiantajista ja viranomaisten solutustoiminnasta. Toisin kuin Irlannissa Suomessa ei ollut vallankumouksellista kansallista varjohallitusta; eduskunta ja senaatti olivat lojaaleja Venäjälle.

Ilmiantajat vainosivat myös jääkäri liikettä

Jääkäri aktivistit ehdollistuivat pelkoon ja epäluottamukseen jopa omia maamiehiään kohtaan. Maanalaisen liikkeen perinteinen dilemma on, miten luoda laillisen järjestysvallan kanssa kilpaileva oma vahva auktoriteetti ja pelote, jolla valvoa liikkeen koskemattomuutta.

Mahdollinen turvautuminen koston toimiin ja terroriin nousi jääkäri liikkeen johdossa puheenaiheeksi vuoden 1916 aikana. Jääkäri liike valmistautui mahdollisiin koston toimiin perustaen lyhytaikaisen Antti Isotalon johtaman ”rangaistusretkikunnan”. Vastaavalla tavalla toimii IRA, jonka erikoisosastona toimii the Squad, ”kaksitoista apostolia”. Puolassa toimintaa organisoivat maanalainen sotilasjärjestö POW, jonka toimintaan kuuluvat kohdistetut salamurhat.

Suomessa hetkellinen tilanne osoitti eskaloitumisen merkkejä, kun joulukuussa 1916 murhattiin poliisikonstaapeli Matti Palomäki murhattiin ja jääkärit ottivat yhteen venäläisten santarmien ja suomalaisten poliisien kanssa Simossa. Laajemman mittakaavan voimatoimet kävivät kuitenkin tarpeettomiksi, kun Venäjällä tapahtui vallankumous maaliskuussa 1917.

Jääkäri liikkeestä luotiin 1918 jälkeen kansallinen legenda ja sankarimyytti. Sama tapahtuu myös Irlannissa, Puolassa ja Tsekkoslovakiassa, missä entiset legioonalaiset ja vapaaehtoiset muodostivat uuden esikuvallisen sotilaseliitin.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jääkäriliikkeessäkin syntyi sisäinen ristiriita, kun entisen maanalaisen ja vallankumouksellisen vastarintajärjestön jäsenet muuttuivat itsenäisyyden myötä lain ja järjestyksen vartijoiksi uuden valtiovallan alaisuudessa.

Suomessa ryssänupseerit savustettiin armeijasta

Upseeriston sisällä syntyi poliittinen polarisaatio. Jääkäriupseerit järjestivät 1920-luvun alussa ”ryssänupseereiden”, Venäjän armeijan upseerien ”verettömän puhdistuksen” pois puolustusvoimista. Vastaavalla tavalla Puolassa 1926 entiset Itävalta-Unkarin armeijan korkea-arvoiset upseerit savustettiin armeijasta Jozef Pilsudskin toimesta.

Suomessa ulkoparlamentaarisen toiminnalle ja radikalismille syntyi

jatkumo. Jääkäriliike jakaantui poliittisesti, kun K.M.Walleniuksen kaltaiset jääkäriupseerit jatkoivat toimintaansa ”Valkoisen Suomen” puolesta Lapuan liikkeessä. Toinen osa jääkäreistä, kuten Arne Sihvo, pysyi lojaalina kansanvallalle. Myös Puolassa legioonalaiset jakaantuvat. Voimahahmoina olivat toisaalta autoritaarista hallintoa johtanut Pilsudski, toisaalla oppositiokenraali Vladyslaw Sikorsky. Niin ikään Irlannin tasavaltalaisarmeija jakautui Britannian kanssa solmittua rauhansopimusta kannattavien ja vastustavien kesken.

Puolassa legioonalaisten järjestöt omaksuvat 1930-luvulla aggressiivisen nationalismin. Mäntsälän kapinan jälkeisessä Suomessa sitä vastoin Jääkäriliitto siirtyi entistä enemmän sosiaaliseen aktivismiin. Vuoden 1937 eläkeasetus oli jääkäreiden

ensimmäinen saavutus rauhanajan poliittisessa päätöksenteossa.

Itsenäisyyden alussa jääkäriliike jakaantui samalla tavoin kuin kansainväliset verrokkinsa. Osa hyväksyi Status quon, osa halusi myös itsenäisyyden oloissa turvautua radikaaleihin toimiin uuden järjestyksen, lopullisen kansallisen suuruuden ja kansakunnan sisäisen puhtauden toteuttamiseksi.

Suomessa kansanvallan säilyminen 1930-luvun alun äärioikeistolaisen reaktion jälkeen merkitsi myös jääkäriliikkeelle eheytymistä ja sulautumista uuteen yhteiskuntajärjestykseen. Ratkaiseva enemmistö jääkäreistä hyväksyi kansanvaltaisen Suomen sellaisena esivaltana, jonka puolesta he olivat taistelleet.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

OSASTOJEN YHTEYSHENKILÖT

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	jorma.ignatius@iki.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	juhani.passi@netikka.fi
Helsinki-Uusimaa	Hakkarainen Arno	050 383 5486	arno.hakkarainen@gmail.com
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	tero.kinnarinen@gmail.com
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	perttikivi@hotmail.com
Keski-Suomi	Porvali Martti	040 937 9008	porvalit@gmail.com
Kuopio	Ryhänen Seppo	050 440 9833	seppo.k.ryhanen@gmail.com
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	paavo.mikkonen@pp.inet.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	markku.aherto@pp.inet.fi
Länsi-Pohja	Hiukka Pentti	040 593 9082	pentti.hiukka@pp2.inet.fi
Oulu	Puonti Pertti		pertti.puonti@gmail.com
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	timo.tulosmaa@outlook.com
Päijät-Häme	Iisakkala Ari-Ilmari	0500 761 676	a-i.iisakkala@phnet.fi
Satakunta	Vehanen Alpo	0400 593 727	alpo.vehanen@dnainternet.net
Vaasa	Ehrnrooth Martti	0500 663 939	martti.ehrnrooth@veo.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	kyosti.vuontela@gmail.com

Itsenäisyyden 100-juhlien valmistelua, Jääkärikarttaa, näytelmää, jääkäri- museon uudistamista

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston toiminnassa on tällä hetkellä keskeisellä sijalla valmistautuminen Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlisiin.

– Teemme monipuolista yhteistyötä eri yhdistysten, muun muassa Vapaussodan ja Itsenäisyyden perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston, Suomen Jääkärimuseon ja Suomen Jääkärimuseon ystävät ry:n kanssa, kertoo Etelä-Pohjanmaan osaston puheenjohtaja **Juhani Passi**.

Kauhavan alueelta jääkäreiksi lähteneitä oli lähes 120. Kauhavan kaupunginhallituksen kanssa yhteistyö on näkynyt muun muassa siten, että jo vuonna 2013 Jääkäriperinteen juhlajaksot 100-vuotissuunnitteluryhmä listasi Kauhavan alueella toteutettavia tapahtumia. Yksi niistä oli JP27:n Etelä-Pohjanmaan osaston, Vapaussodan ja Itsenäisyyden perinneyhdistyksen, Kauhavan kaupungin ja Suomen Jääkärimuseon kanssa yhteistyössä järjestetty Suuri värväysseminaari lokakuussa 2015.

–Suuren värväyksen seminaari onnistui erinomaisesti, myhäilee Passi.

Kesäkuun 11. päivä osasto järjestää Kesäretken jääkärien jäljille. Seinäjoelta lähtevä reitti kiertää Alahärmän Voltin kautta Oravaisiin Kimon brukille ja edelleen Vesterön saarelle Varppiin, jossa tutustutaan Westerön talon näyttelyyn ja käydään aselaiva

Kauhavan Suomi 100-työryhmä kuuluvat muun muassa Jaakko Kontola (vas.), Marja-Terttu Hautanen-Jokela, Marketta Kangas, Päivi Kultalahti, Hillevi Tyni ja Matti Tyni (oik.). Mukana kokouksessa oli myös Etelä-Pohjanmaan Liiton kehittämissuunnittelija Tuija Ahola (toinen oik.).

Equityn muistomerkillä. Paluumatkalla poiketaan Maksamaan kirkossa ja Tottesundin kartanossa.

Kunniakäynti pohjalaisjääkäreiden haudoille

Latviaan jääkärien jäljille E-P:n osasto ja Suomen Jääkärimuseon ystävät ry järjestävät matkan elokuussa. Matka on kunniakäynti pohjalaisjääkäreiden haudoille. Ensimmäinen kaatunut jääkäri oli lappajärveläinen Alfred Hyytinen 13. kesäkuuta 1916. Korttesjärveläisen Ilmari Pahkajärven kuolemasta tulee kuluneeksi 100 vuotta 15. elokuuta. Gallingan hau-

tausmaalla olevassa hautakivessä on Hyytisen ja Pahkajärven nimien lisäksi Max Kronqvistin nimi, hän kaatui 25. kesäkuuta. Lappajärveläinen Matti Nykänen kuoli sotasairaalassa 26. kesäkuuta ja hänen hautansa on Skrabben sotilashautausmaalla.

Matkalle ilmoittautuminen päättyi toukokuun lopussa.

Jääkärimuseon näyttely uudistetaan

Suomen Jääkärimuseon perustettiin Korttesjärvelle jo yli 20 vuotta sitten.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edellisistä sivuilta.

Vuonna 1998 Suomen Jääkärimuseo järjesti ensimmäisen jääkäriseminaarin, eli vuoden 2017 seminaari on jo 20. Jääkäriseminaarissa on tuotu esiin jääkäriliikkeeseen liittyviä erilaisia teemoja. Vuosittain huhtikuussa järjestetty jääkäriseminaari on muodostunut aiheesta kiinnostuneiden kohtauspaikaksi. Ensi vuoden jääkäriseminaari järjestetään 23. huhtikuuta. Tapahtuma on yksi Suomi 100-juhlavuoden tapahtumista.

Suomen Jääkärimuseon näyttelyä ollaan uudistamassa. Uusi näyttely avataan ensi vuoden seminaarin yhteydessä. Uudistuksen suunnittelussa on mukana **Anne-Maj Salin** ja käytännön toteutuksessa on mukana museointendentti **Hanna Rieck-Takala**.

Jääkärikartta ja -näytelmä

Vuonna 2008 perustettu Suomen Jääkärimuseon ystävät ry toimii nimensä mukaisesti läheisessä yhteistyössä Suomen Jääkärimuseon sekä JP27:n Etelä-Pohjanmaan osaston sekä alueella toimivien kotiseutuyhdistysten kanssa. Edellä kerrottiin yhteistyöstä eri tahojen kanssa retkien järjestämisessä, mutta Suomen Jääkärimuseon ystävät kannustaa myös omatoimiseen matkailuun ja tutustumiseen alueella.

Jääkärikartta

Yhdistys on parhaillaan tekemässä jääkärikarttaa. Ajatuksena on matkailijoille ja kaikille asiasta kiinnostuneille valmistettava kartta, jonka pohjalta matkailija voi omatoimisesti tutustua alueella oleviin jääkäriliikkeeseen liittyviin kohteisiin ja saa

JP27:n Etelä-Pohjanmaan liiton puheenjohtaja Juhani Passi (edessä keskellä) on musiikkimiehiä. Ylihärmän – Kauhavan puhallinorkesteri esiintyi Suuri väräyssi-seminaarissa viime syksynä Alahärmässä.

tietoa jääkäriliikkeestä yleisemminkin. Kartalle sijoitetaan kaikkien Alahärmän, Ylihärmän, Korttesjärven ja Kauhavan alueilta lähteneiden jääkäreiden nimet ja lähtöpaikat, alueella sijaitsevat muistomerkit ja muut erityiskohteet sekä yleistietoa aiheesta.

Karttaa suunnittelemassa ja toteuttamassa ovat olleet **Matti Tyni, Hillevi Tyni, Matti Joensuu, Erkki Kallio, Jyrki Lahti**, Hanna Rieck-Takala ja **Marita Mattila**. Kartta-asiassakin yhteistyötahona on ollut Etelä-Pohjanmaan osasto.

Suomen Jääkärimuseo on mukana myös Suomen Kotiseutuliiton kautta eMuseo-toiminnassa. Museointendentti Hanna Rieck-Takalan suunnitelmassa on tuottaa Suomen Jääkä-

rimuseolta aineistoa ja esimerkiksi kartta-aineisto myös mobiililaitteilla tutustuttavaksi ja luettavaksi.

Jääkäriin äitee -näytelmä

Suomen Jääkärimuseon ystävät ry:n ensi vuoden suuri projekti on jääkäriinäytelmän toteuttaminen. Jääkäriinäytelmän toteuttaminen. Jääkäriinäytelmän nimi on näytelmän ensi-ilta on suunnitelmien mukaan lokakuussa. Näytelmän käsikirjoitus toteutetaan yhteistyössä kirjailija Kirsti Mannisen kanssa. Yhdistys on saanut Suomen kulttuurirahaston Etelä-Pohjanmaan rahastolta apurahan näytelmäaineiston kokoamiseen ja näytelmän tuottamiseen.

TEKSTI: **Marita Mattila**

Jääkäriliikkeessä mukana useita lakimiehiä ja lainopin opiskelijoita

Jääkäreiksi lähteneissä oli monien ammattialojen joukossa myös lakimiehiä, sekä valmiita tuomareita että lakitieteen ylioppilaita. Valmiita juristeja oli neljä, joista tunnetuin **Harald Öhquist**. Hän ei toiminut koskaan juristina, vaan päätyi kenraaliluutnantiksi.

”Tietoja isältäanne. Ilmeinen käänne parempaan. Lääkäri toivoo täyttä paranemista kahdessa viikossa. Hellberg.” Tämä 2.2.1915 päivätty, viattomalta näyttävä sähke on salakieltä. Se on hyvin tärkeä osa Suomen jääkäriliikkeen ja myös siihen osallistuneiden lakimiesten historiaa.

Sähkeessä mainittu isä oli lakimies **Johannes Öhquist** ja sähkeen saaja oli hänen poikansa, niinikään lakimies Harald Öhquist. Hellberg oli salanimi, jonka taakse kätkeytyi filosofian tohtori **Herman Gummerus**.

Harald Öhquistille sähke kertoi, että ensimmäinen Saksassa aloitettava jääkärien koulutukseen tähtäävä kurssi alkaisi kahden viikon kuluttua Lockstedtissa. Hänen isänsä Johannes Öhquist oli nimittäin tuohon aikaan Saksassa ja kuului jääkäriliikkeen aktiivisiin tukijoihin. Johannes toimi vuosina 1916–1918 suomalaisten aktivistien Berliinin toimistossa («Finnländisches Büro»). Herman Gummerus oli puolestaan tuohon aikaan myös jääkäriliikkeen aktivisti, joka toimi sekä Tukholmassa että Berliinissä.

Tunnetuin jääkärijuristi oli Harald Öhquist. Hänestä tuli kenraali ja juristinkoulutus jäi taka-alalle.

Saksaan koulutettaviksi jääkäreiksi lähti neljä lainopillisesta tiedekunnasta valmistunutta. Kolme oli suorittanut oikeustutkinnon ja yksi alemman hallintotutkinnon.

Jääkäreiksi lähti tietävästi myös 23. lainopin opiskelijaa. Heistä kolme suoritti myöhemmin oikeustutkinnon ja yksi alemman oikeustutkinnon.

Saksaan lähteneistä lainoppia opiskelleista ei käytettävissä olevien tietojen mukaan 19 ei syystä tai toisesta koskaan valmistunut.

Jääkäreinä Saksassa neljä valmista lakimiestä

Valmiita lakimiehiä Saksaan lähtiesään oli jo mainittu Harald Öhquist (1891–1971) Hän oli suorittanut

oikeustutkinnon 1914. Harald Öhquist ilmoittautui 4.3.1915 Saksassa Lockstedtissa Pfadfinder-kurssille. Hänestä tuli sittemmin kenraaliluutnantti, joka palveli ammattiupseerina sekä vuoden 1918 sodassa että talvi- ja jatkosodassa. Juristin tehtävissä hän ei toiminut lainkaan.

Yrjö Oskari Hakkila (1887–1918) suoritti oikeustutkinnon 1912 ja toimi sen jälkeen sekä nimismiehenä että pormestarina. Lockstedter Lagerin leirille hän ilmoittautui 26.6.1915. Suomeen palattuaan Hakkila otti osaa vuoden 1918 sotaan ja kaatui Raudun taisteluissa 2.4.1918.

Severus Konkola (1887–1931) suoritti oikeustutkinnon 1915. Samalla hän opiskeli laulua. Konkola lähti Saksaan 31.12.1915. Vuoden 1918 sodan jälkeen hän antautui kokonaan oopperalaulajan uralle. **Efraim Kempainen** (1888–1930) opiskeli lainopillisessa tiedekunnassa ja suoritti alemman hallintotutkinnon vuonna 1914. Valmistuttuaan hän toimi lääninkanslistina ja nimismiehenä. Saksaan jääkäriksi hän lähti 25.1.1916.

Jääkärikoulutuksen jälkeen lakimiehiksi

Kuten edellä on mainittu Saksasta Suomeen palaamisen ja vuoden 1918 sodan päättymisen jälkeen kolme jääkäriä valmistui juristeiksi ja yk-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

si suoritti alemman oikeustutkinnon.

Kallis Kaarlo Wennerström myöh. Vennervirta (1889–1951) ilmoittautui ensimmäisten jääkäreiden joukossa Lockstedter Lagerin leirille 25. 2.1915. Hän suoritti oikeustutkinnon 1922 sekä sai varatuomarin arvon 1925.

Otto Nordenswan (1888–1966) lähti Saksaan sotilaskoulutukseen 8. 1.1916. Hän aloitti opinnot lainopillisessa tiedekunnassa 1907 ja suoritti oikeustutkinnon vuonna 1922.

Kaarlo Akseli Toivonen myöh. Tolamaa (1887–1972) ilmoittautui myös ensimmäisten jääkäreiden joukossa 25. 2.1915. Hän aloitti opinnot lainopillisessa tiedekunnassa 1908 ja suoritti oikeustutkinnon vuonna 1922.

Eero Niilo (Iisu) Manninen ent. Thonberg (1893–1944) lähti Saksaan saamaan ssoitilaskoulutusta 11.12.1915. Juuri sitä ennen oli

aloittanut opinnot lainopillisessa tiedekunnassa. Manninen suoritti alemman oikeustutkinnon vuonna 1923. Hänet tunnetaan myös kirjailijana, jolta ilmestyi viisi romaania.

Useita lakimiehiä taustajoukoissa

Osa juristeista oli Johannes Öhquistin tavoin jääkäri liikkeen aktivisteina ja hallinnollisissa tehtävissä.

Jääkäri liikkeen liikkeen esikuntana voidaan pitää A.K:ta, josta käytettiin myös nimiä Aktionskommittén, Toimintakomitea tai Aktiivinen komitea.

Aktiivista komiteaa tuki Suomen Keskuskomitea, jossa toimi muun muassa kaksi juristia: **Hugo Rautapää** ja **Rafael Erich**.

Aktiivisen komitean keskeinen käytännön toimija oli kesäkuusta 1917 lähtien työjaosto. Sen toiminta naamioitiin metsäalan yritykseksi,

nimeltä Uusi Metsätoimisto. Sen toisena pääasiamiehenä toimi juristi **Väinö Aleksanteri Kotilainen** vuosina 1915–1916.

Tukholmassa toimi vuodesta 1916 alkaen vaikutusvaltainen Suomen itsenäisyysliikkeen Ulkomaanvaltuuskunta, jossa oli mukana muun muassa tunnettu juristi **Jonas Castrén**.

Saksassa jääkäri liikkeen asioita hoiti lakimies **Fritz Wetterhoff**. Hänen johtamansa toimisto kulki nimellä Büro Wetterhoff. Fritz Wetterhoffista on julkaistu laajempi kirjoitus Parolen numerossa 3/2012.

Useita juristeja ja lainopin opiskelijoita toimi myös jääkäri liikkeen värväreinä.

TEKSTI: **Ritva Juntunen**

Jääkäri liikkeen taustahahmoista keskeisin lakimies oli Fritz Wetterhoff, joka järjesteli asioita Saksassa. Kuvassa hän on tätinsä Frederika Wetterhoffin kanssa. Hän perusti Hämeenlinnassa edelleen toimivan Wetterhoffin Käsi- ja taideteollisuuslaitoksen.

Rafael Erich, lakimies ja sittemmin mm. Suomen kuudes pääministeri (1920–21) kuului jääkäri liikkeen taustavoimiin.

Musta lippu ja livarin pikasilta Keski-Suomi vaalii pioneerijääkäri- perinteitä

Jyväskylässä vapaussotaan helmikuussa 1918 lähteneellä XII jääkärionneeripataljoonalla oli musta leijonalippu. Ja kaikki ainakin vielä 1960-luvulla varusmiehinä tietävät, mikä oli livarin pikasilta. JP27:n perinneyhdistyksen Keski-Suomen osaston puheenjohtaja kertoo seuraavassa, miksi hänen joukkonsa vaalii nimenomaan jääkärionneeriperinnettä.

Jyväskylän suojeluskuntapiirin alokkaista muodostettiin XII jääkärionneeripataljoona ja sen päälliköksi ja rungoksi tulivat pääosin jääkärionneerit. Pataljoonan 2. komppanian päälliköksi määrättiin yliluutnantti Hjalmar Palmgren. Komppanian joukkueenjohtajiksi määrättiin luutnantti Väinö Vainio

sekä vääpelit Matti Sippola ja livari Kauranen. Vainio teki pitkän päivätyön pioneeriupseerina ja yleni kenraaliksi.

Livari Kauranen taisteli XII JääkPionP:ssa Tampereelta Inon linnoituksen valtaukseseen 15.5.1918 saakka. Tampereella pataljoonan vahvuus oli aamulla 28.3. ns. verisenä kiirastorstaina oli 517 miestä. Illalla rivissä oli 221 miestä. Tuona päivänä Kalevankankaalla kaatui 28 jääkärää ja muualla Tampereen ympärillä kaksi, yhteensä 30 jääkärää - enemmän kuin missään taistelussa sitä ennen taikka sen jälkeen.

Tästä pataljoonasta katsoo polveutuvansa myös nykyinen Hämeen Panssaripataljoona, entinen Vuoksen jääkärionneeripataljoona ja Hämeen jääkärionneeripataljoona.

Eversti livari Kauranen oli Keski-Suomen tunnetuin jääkäri.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

livarin pikasilta tehdään sahatavarasta laudat yhteen köyhtäen. Varsin heppoiselta näyttävän rakenteen kantavuus on hämmästyttävä. SA-kuva.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

pataljoona, aivan oikeutetusti sek in. Mutta me pioneerit haluamme kutsua pataljoonaa nimenomaan jääkäripioneeripataljoonaksi.

Vapaus sodan jälkeen kesällä jääkäripioneerit siirrettiin Pioniirikoulutus-pataljoonaan josta ajan mittaan monen vaiheen kautta tuli Pioneeripataljoona. Pioneerin koti oli vuosikymmenet Kymijoen rannalla Napaojan varrella savisella ranta maalla – siis Korialla.

livarin pikasillalla nopeasti vesistön yli

Taistelulentän elementit ovat tuli, liike ja suoja. Pioneerien tehtävänä oli omien joukkojen liikkeen edistäminen mm. raivaamalla vihollisen miinoitteita ja esteitä sekä vesistön ylitykset teiden ja urien rakentaminen. Vihollisen liike taas piti estää ja vaikeuttaa suluttamalla, siis miinoittamalla, murrostamalla ja hävittämällä. Suojaa pioneerien piti antaa linnoittamalla, naamioimalla, valelaitteilla (siis harhauttamalla) ja mm. savuttamalla.

Tähän kaikkeen jääkäripioneerit olivat saaneet valmiudet jo Saksassa. Mutta saadut opit oli sovellettava suomalaisiin olosuhteisiin.

Erinomainen esimerkki meidän olosuhteisiin, voimavaroihin sekä maaston erityissuhteisiin oli livari Kaurasen kehittämä ja hänen nimensä saanut pikasilta – livarin pikasilta. Olen joskus kuullut, että se ei enää olisi käyttö-kelpoinen ja ajanmukainen. Viimeksi olin rakentamassa ja johtamassa pikasillan rakentamista Viitasaarella, kun me reserviläiset halusimme näyttää Viitasaaren lukiolaisille, mitä pienikin joukko pienellä suunnittelulla ja valmistelulla – ja tahdolla – voi saada aikaan. Rakensimme Viitasaaren sahan ja ovitehtaan antamista tarpeista koulun

pihalle livarin pikasillan. Oppilaiden voimin silta kannettiin sotilasmusiikin soidessa järveen ja työnnettiin salmen yli. Kaikki saivat – koululaiset pelastusliivit päällä - juosta siltaa pitkin salmen yli edes takaisin eikä kukaan pudonnut salmeen.

Jääkäripioneerien perinteiden vaaliminen on annettu Pioneerikoululle, joka nykyisin on Lappeenrannassa Sapötööri-rakennuksessa vanhalla kasarmimäellä. Jääkäripioneerieversti livari Kaurasen pioneerilippu ja sotilaspuku ovat Pioneerikoulun arvokkaimpia perinne-esineitä.

Pioneerilippu on aina ollut musta

Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen Keski-Suomen osasto on ottanut nimenomaan tehtäväkseen jääkäripioneerien perinteen vaalimisen. Lähes 50-vuotta Keski-Suomessa Keuruulla oli pioneerijoukko-osasto. Sen arvovaltaisimpia ja useimmiten nähtyjä vieraita oli jääkäripioneerieversti livari Kauranen. Moni varusmiesikaluokka vuodesta 1967 vuoteen 1990 on saanut kuulla livari

Kaurasen puhetta jossakin palveluksensa vaiheessa.

Jyväskylän Naisyhdistys oli 1918 päättänyt ommella kaupungissa koulutettavana olleelle XII jääkäripioneeripataljoonalle lipun. Pataljoonan komentajan Maximilian Savoniuksen ohjeiden mukaan naiset ompelivat mustan leijonalipun. Se naulattiin, siunattiin ja luovutettiin 25.3.1918 pataljoonan komentajalle - siis pataljoonalle. Seuraavana päivänä pataljoona lähti lippuineen kohti Tamperetta. Lippu nostatti tietävästi ainoana sotaan osallistuneen pataljoonalippuna pataljoonassa taistelevien itsetuntoa ja uskoa aatteen oikeutukseen.

Kun vieraat sotilaat oli ajettu maasta 15.5., lähti lippu ja ehti Helsingin suureen vielä toukokuun 16. päivän kuuluisaan paraatiin Helsinkiin. Lippua kantoi aliupseeri, jääkäripioneer Kaarle Aukusti Lindstedt.

Tuosta saakka pioneerien liput ovat olleet mustia – sysimusta leijon

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Mustan lipun ongelma

Keski-Suomen osaston mustan lipun hyväksyminen ei ollut läpihuutojuttu. Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen lippu on vihreä, jossa on keltainen 27 ja vasemmassa yläkulmassa jääkärikunniamerkki. Alaosastojen liput ovat muuten samanlaisia, mutta niissä on jääkärikunniamerkin sijasta paikallisuudesta kertova vaakuna. Keski-Suomen halu tehdä selvästi perinneyhdistyksen ja sen alaosastojen vihreistä lipuista poikkeava musta lippu aiheutti sen, että asiaa käsiteltiin perinneyhdistyksen hallituksessa pariinkin kertaan ennen luvan myöntämistä.

Jukka Knuuti

JP27:n perinneyhdistyksen lippu.

nalippumme – niin kuin pioneerien lippavalassa lauletaan. Lippu oli sotien välisen ajan pioneeripataljoonan lippuna. Sotien jälkeen se annettiin pioneerirykmentille. Kun rykmentti aikanaan jaettiin kahdeksi pioneeripataljoonaksi, lippu luovutettiin Pioneerikoululle, josta se tuli takaisin 2002 uudelleen perustetulle Pioneerirykmentille. Pioneerirykmentin lakatessa 31.12.2013, lippu annettiin jälleen Pioneerikoululle, jolla se edelleen on.

Keski-Suomesta siis lähti XII jääkäripioneeripataljoona mustine lip-

puineen. Keski-Suomessa oli lähes 50 vuotta pioneerijoukko-osasto. Keski-Suomessa eli viimeinen jääkäripioneeriliivari Kauranen ja maakuntamme tunnetuin jääkäri. Kaikest tältä ja muistakin pienemmistä syistä Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen Keski-Suomen osasto halusi myös mustan lipun.

Se herätti huomattavaa vastusta pääyhdistyksessä. Emme tahtoneet saada lupaa mustalle lipulle, ennen kuin yhdistyksen hallitus kysyi kahden vuoden jahkaamisen jälkeen: ”Teettekö itsellenne ollenkaan lippua,

ellette saa tehdä mustaa?” Emme me niin ole sanoneet, mutta johtokunta osui naulan kantaan. Emmehän me olisi kelvollisia jatkamaan jääkäripioneerien perinteitä, jos olisimme näin tärkeässä asiassa – kuin lipun värissä – antaneet periksi! Ja pioneerithan sen tietävät: Musta lippu yhdistää!

TEKSTI: **Martti Porvali**

Perinteinen seppelä jääkärimajuri Ståhlbergin kaatumispaikalle

JP27:n perinneyhdistys Etelä-Karjalan osaston perinteinen vuosittainen seppeleenasku jääkärimajuri Ståhlbergin kaatumispaikalle 14.4.2016. Ståhlberg kaatui 14.4.1918 Joutse non Karsturannassa noustuaan kivele, jolla muistopatsas sijaitsee, kannustamaan valkoisia ja tähyttämään Joutse non pappilan suunnalla olleita punaisia. Seppeleenaskun yhteydessä puheenjohtaja Jorma Ignatius luovutti perinneyhdistyksen myöntämät ansiomerkit: Tapani Lahdelle hopeisen ja Päivi Ahtiaiselle ja Taisto Aalinniemelle pronssisen. Kuvan henkilöt vasemmalta: Tapani Lahti, Päivi Ahtiainen, Taisto Aalinniemi, Hannu Kosunen, Mikko Nenonen ja Seppo Pesonen. Kuva Jorma Ignatius.

Koveron kylä ja Suomen itäisin jääkäritalo

Koveron kylällä on monivuosisatainen ja monipuolinen menneisyys. Kylä sijaitsee Venäjälle laskevan Jänisjoen latvavesillä ja ikivanha Sortavala-Ilomantsi -tie halkaisee kylän. Suur-Ilomantsista 1900-luvun alussa Koveron pitäjäksi lohkaistu alue muuttui 1910-luvulla Tuupovaaraksi, ja kymmenen vuotta sitten kunta liitettiin Joensuuhun.

Vapaussodassa kylällä sijaitsi vartiopaikka ja kylän läpi kulkivat Vienan ja Aunuksen retkikunnat aina 1920-luvun alkuvuosiin saakka. Talvi- ja jatkosodissa Kovero kuului sotatoimialueeseen, ja taisteluja käytiin lähimmillään vain reilun 20 kilometrin päässä kylästä.

Yksi Koveron kylän vanhimmista taloista on vuonna 1899 rakennettu Lankila, joka on saanut nimensä talon rakennuttajan, kansakoulunopettaja Juho Lankisen mukaan. Talo on antanut 116-vuotisen olemassaolonsa aikana suojan paitsi asukkaille, myös pyhäkoululle, maakaupalle ja postille. Lankilassa kokoontuivat mm. Suojeluskunta ja Lotta Svärd ja sotien jälkeen asutuslautakunta. Talvisodan aikana Lankilassa oli kenttäpostikonttori ja Moskovan rauhan aikana 1940-1941 paikkakunnalle perustetun Koveron varuskunnan yksiköitä. Talon synkintä historiaa edustaa Koveron kenttäsairaalassa menehtyneiden sotilaiden ruumiiden pesu ja arkuttaminen.

Jääkärimajuri Väinö Lankinen

Opettaja Juho Lankinen oli ajan hermolla kulkeva, yhteiskunnan kehitykseen monipuolisesti osallistuva mies,

Majuri Väinö Lankinen kuoli varhain sotavamman seurauksena.

joka näki mahdollisuutena Suomen irtaantumisen Venäjästä. Juhon ajatukset vaikuttivat siihen, että hänen poikansa Väinö ilmoitautui pfdfinderiksi ensimmäisten suomalaisnuorkaisten joukossa 25.2.1915 Saksassa. Päivälleen kahdeksan kuukautta myöhemmin Lankisen sisko, Helmi Suhonen synnytti pojan, jolle myös annettiin nimeksi Väinö, mystisesti kadonneen enon esikuvan mukaan.

Väinö Vilho Lankinen oli kirjoittanut ylioppilaaksi maineikkaasta, nyt 150-vuotiaasta Joensuun Klassillisesta Lyseosta vuonna 1912. Samalta ylioppilasluokalta tuli peräti neljä jääkäriä. Sven Weckström, Friedel Jakobsson ja Lankinen nousivat myöhemmin majureiksi, ja Johan Ahlroth (Janne Arajuuri) kenraalimajuriksi.

Väinö Lankinen (Saksassa V.V. Langen) lähti Saksaan Helsingin Yliopis-

ton juridistisesta tiedekunnasta. Hän poistui maasta Karungin kautta saatuaan ulkomaan passin Tukholmaan suuntautuvia kieliopintoja varten. Peruskoulutuksen jälkeen Väinö osallistui JP27:n riveissä mm. Missejoen taisteluihin yleten gruppenfuhreriksi. Keväällä 1917 hänet komennettiin Saksan Amiralstabiin, ja lähetettiin erikoistehtävään Suomeen

Lankinen palasi kotiseudulleen Koveroon 1.6.1917. Erikoistehtävän luonteesta ei ole käytettävissä luotettavia ja tarkkoja tietoja. Hän koulutti mm. kotiseutunsa miehiä aseenkäyttöön, ja kartoitti miesten luotettavuutta tulevia operaatioita varten.

Ennen sotaa ja aivan sen alkuvaiheissa Lankinen kuului paikallisen suojeluskuntapiiriin henkilökuntaan. Hän matkusti Lieksaan kokoamansa erikoisosaston, "Lankisen Lentävien" kanssa helmikuun 2018 alussa ja riisui punaiset aseista paikallisella työväentalolla. Hänet kirjattiin Suomen Armeijan upseeriluetteloon 11. helmikuuta, ja määrättiin Pohjois-Karjalan komppanian päälliköksi. Komppania osallistui mm. Varkauden ja Mäntyharjun taisteluihin, josta se jatkoi matkaa Karjalan rintamalle. Lankinen haavoittui vaikeasti 10. maaliskuuta Valkjärvellä, jolloin vihollisluoti lävisti hänen rintansa.

Vapaussodan jälkeen Väinö Lankinen ei jatkanut juridiikan opintojaan, jotka olivat jo niin pitkällä, että hän vannoi sota oikeuksien tuomarinvallan syksyllä 1918. Lankinen jatkoi sotilaskoulutustaan kotimaassa, joista korkeinta tasoa edusti komentajakurssin numero 2 suorittaminen.

Majurin sotilasarvoon Lankinen nousi 26-vuotiaana 1920. Mm. Kahdeksannessa Jääkäriprikaatissa, Vuoristoprikaatissa, Sortavalan ja Kannaksen Rajavartioryhmissä, Savon Jääkäriyrykmentissä ja Keski-Suomen Rykmentissä palvellut upseeri kärsi koko uransa ajan sotavammastaan. Rykmentin va. komentajana kesällä 1926 toimineen Lankisen vamma paheni yllättäen, joka johti nopeaan menehtymiseen 25. päivänä kesäkuuta Viipurin lääninsairaalassa.

Suvusta tuli myös hävittäjä-ässä

Avioliiton myötä yhdistyneet Lankisen ja Suhosen suvut ovat jatkaneet nykyisin suojelun piiriin kuuluvan Lankilan talon ylläpitoa vuosikymmenten ajan. Talon täyttäessä 100 vuotta 1999, tämän artikkelin kirjoittaja vaimonsa kanssa osti sukutaloon kuuluneet rakennukset aitoine irtaimistoineen jääkärimajuri Lankisen sisaren jälkeläisiltä. Yksi heistä oli 1915 syntynyt Väinö Suhonen, josta tuli monella tapaa enonsa jälkien kulkija. Suhonen hakeutui, vanhemmistaan salaa, Ilmailukoulun ohjaajalinjalle Kauhavalle vuonna 1937. Ilmavoimien RUK:n suoritettuaan ja isäkoulutusta hankittuaan hän kehittyi taitavaksi hävittäjälentäjäksi, joka saavutti jatkosodassa 19,5 ilmavoittoa 261 sotalennolla. Hävittäjä-ässän arvonimen saavuttanut Suhonen toimi jatkosodan viimeiset kuukaudet maamme maineikkaimman hävittäjäyksikön (3/HLeLv 24) päällikkönä. ”Ritarilentuessa” palveli eri aikoina peräti seitsemän Mannerheim-ristin ritaria. Kapteeniksi ylennyt Suhonen

Seinässä oleva laatta kertoo talossa toimineen niin Suojeluskunta kuin Lotta Svärd.

oli enonsa tapaan oikeusoppinut, joka toimi jo sota-aikana oikeusupseerina ja oli sodan jälkeen pitkän aikaa Joensuun sota-oikeuden puheenjohtaja. Nykyiset talon omistajat ovat tehneet rakennuksille ja maa-alueille merkittäviä kunnostustoimenpiteitä. Lankila esineistöineen ja tarinoineen on ainutlaatuinen miljö, josta on tullut suosittu vierailukohde maanpuolustusväelle. Talon upseeri-Väinöjen värikkäät elämänvaiheet on kerrottu tarkasti Rauno Suhosen kirjoittamassa kirjassa ”Jääkärimajuri ja hävittäjä-ässä” (Kustannusosakeyhtiö Hai 2012). Kirja esitely Parolessa 1/2013.

TEKSTI JA KUVAT: **Rauno Suhonen**

Talon upseeri-Väinöjen tarinasta on tehty kirja.

Kolumni • Pertti Laatikainen

Kohti itsenäisyytemme juhlavuotta

Jääkäriperinteen vaalijat aloittivat ehkäpä ensimmäisten joukossa itsenäisyytemme 100-vuotiseen taipaleeseen liittyvien merkittävien tapahtumien muistamisen. Tavoitteemme oli paitsi tuoda merkittävät perinteemme ja jääkäreiden sanoma esille, niin myös kertoa nuoremmille polville Suomen itsenäisyyden eteen tehdystä pitkäjänteisestä työstä. Se edellytti kansallisen identiteettimme säilyttämistä huolimatta siitä, että olimme Venäjän vallan alaisia. Upeata oli nähdä se, että sanomamme meni läpi hienosti. Viimeisen kahden vuoden aikana lähes jokaisessa maanpuolustuslehdessä on ollut jokin jääkäreistä kertova kirjoitus. Lukemattomat ovat olleet ne luento- ja seminaaritulaisuudet eri puolilla Suomea, joissa jääkäreitä on käsitelty. Jääkäreistä kertovia museonäyttelyitä on myös useita eri puolilla maatamme. Jääkäriperinne ja jääkäreiden sanoma on saatu elämään!

Kaikien tämän tuloksena olemme myös saaneet jäsenkuntaamme uusia jäseniä siten, että meitä on jo yli 2 000 henkilöä. Tuo lukumäärä on pysynyt huolimatta siitä, että olemme päivittäneet jäsenluetteloaamme

muun muassa jäsenmaksunsa pidempään maksamattomien osalta. Toiminnan aktiivisuus ala-osastoissa on myös kasvanut, mikä on erinomaista valtakunnallisen toimintamme vuoksi.

Olemme käynnistäneet 100-vuotisstrategiamme mukaisen ”toisen aallon” tapahtumien valmistelun vuosille 2017 – 18. Olemme perinneyhdistyksen hallituksessa jakaneet eri ala-osastoille tehtäviä työkuorman tasaamiseksi. Helsingin ala-osasto valmistelee U57:n Hamnskär 100 tapahtumia syksyille 2017 ja Jääkärimarssin 100-vuotisjuhlakonserttia Helsingin yliopiston juhlasalissa. Satakunnan ala-osasto valmistelee puolestaan Jääkäri-ilpunan vihkimisen ja sotilasvalan 100-vuotistapahtumia Liepajassa 2018. Pääyhdistys puolestaan on neuvotellut Vaasan kaupungin ja Puolustusvoimien kanssa Jääkärien kotiinpaluun muistotilaisuudet helmikuussa 2018. Tähän Vaasan tapahtumaan liitetään myös perinteinen Korttesjärven seminaari, jota kutsutaan juhlaseminaariksi. Korttesjärven seminaari on ainoa Suomessa säännöllisesti vuosittain järjestettävä valtakunnallinen jääkä-

ritapahtuma ja näin voimme tukea ja osoittaa arvostuksemme heidän tekemälleen työlle. Vaasan ala-osasto ja Etelä-Pohjanmaan ala-osasto ovat mukana toteuttamassa näitä tapahtumia.

Ensi vuoden alusta alkaen alamme aktiivisesti tiedottaa eri tapahtumien tarkemmista aikatauluista. Tuolloin tulee myös mahdolliseksi varata hotelleja 23.-25.2.2018 Vaasasta. Toivon, yhdistyksemme jäsenistö osallistuu mahdollisimman runsaslukuisesti Jääkäreiden kotiinpaluun Suomessa järjestettäviin juhllallisuuksiin. Uskon, että paikallisia joko perinteisiä tai näiden pää tapahtumien teemaan liittyviä tilaisuuksia järjestetään myös kaikkialla ala-osastoissa.

Kesää lähestyttäessä toivotan kaikille leppoisia kesäpäiviä. Toivottavasti tapaamme kesäpäivillä Kajaanissa mahdollisimman monen perinteenvaalijan kanssa!

Pertti Laatikainen

JP27 Perinneyhdistyksen hallituksen puheenjohtaja

Albert Penttilä

Jääkäristä Meksikon armeijan everstiksi ja Yhdysvaltojen presidentin autonkuljettajaksi

Jääkäreistä nuorin oli helsinkiläinen **Albert Penttilä** (alkuaan **Oskar Wilhelm Lindqvist**), jonka elämästä tuli poikkeuksellisen värikäs ja monivaiheinen. Hänet mainitaan useissa jääkärien vaiheisiin liittyvissä kirjoituksissa pääasiassa siksi, että hän oli jääkäreistä iältään nuorin, syntynyt 23.11.1902. Hänen tarinassaan on kuitenkin ainesta enempiinkin.

Poliisikonstaapelin 15-vuotias kansakoulun käynyt poika liittyi jääkärien täydennysjoukkoon 25.12.1917 ja siirrettiin kaksi viikkoa myöhemmin tykistöpatteriin. Tietävästi hänellä oli 20-vuotiaan väärennetyt paperit, jotta nuori ikä ei olisi muodostanut estettä värväytymiselle. Penttilä palasi Suomeen pääjoukon mukana 25.2.1918. Jefreitterin (korpraalin) sotilasarvon Penttilä oli ehtinyt saada juuri ennen paluuta Suomeen.

Vapaussodassa Penttilä palveli ensin Jääkäryhtymäosaston 1. Patterissa, mutta siirrettiin pian Porin Rykmenttiin, sen II Pataljoonan 1. Komppaniaan. Pataljoonankomentajana oli kapteeni **Paavo Talvela**. Porin seudulla Penttilä osallistui Ahlaisten, Noormarkun ja Harjakankaan taisteluihin mm. hiihtopartion päällikkönä. Viimeksi mainitussa taistelussa 30.3.1918 hän haavoittui. Hänet ylennettiin varaväpeliiksi. Sen jälkeen hän toimi pioneerikouluttajana Porissa kahden viikon ajan.

Vuonna 1918 heimoaatteen sisäistänyt Penttilä erosi vakinaisesta palveluksesta ja muodosti 11 mie-

hen osaston retkelle Aunukseen. Matkalla Karjalan kannakselle oli takavarikoitu venäläisiltä ja ehkä vähän suomalaisiltakin jäänyttä omaisuutta. Besorkkaus-nimeä tästä silloin käytettiin (saksankielen *besorgt* -sanana mukaan), mutta nuorisorikollisuudeksikin sen voisi luokitella. Viranomaiset puuttuivat asiaan, ja Penttilän joukon matka Aunukseen keskeytyi Sortavalaan, Laatokan rannalle. Mainittakoon, että Paavo Talvelakin oli samoihin aikoihin pyrkimässä Satakunnasta Aunukseen.

Viron vapaussodassa ja Vianan Karjalassa

Penttilä osallistui Viron vapaussotaan luutnantin arvoisena. Hän oli mm. Panssarijunaosastossa Prisken valtauksessa.

Viron retken jälkeen Penttilä palasi Vianan Karjalaan osallistuakseen metsäsissikapinaan 1921–22. Kostamuksen taistelussa Penttilä oli keskimmäisen osaston johtajana. Hän jäi vielä sen jälkeenkin Kostamuksen osaston päälliköksi.

Näiden vaiheiden jälkeen Penttilä on oman kertomansa mukaan liittynyt Ranskan muukalaislegioonaan. Hän on tietävästi ainoa jääkäri, jolla on myös tuo kokemus tilillään. Jos tämä on tapahtunut vuonna 1923 ja hän olisi tehnyt normaalin kolmen vuoden sopimuksen, hän olisi voinut olla Meksikossa vuonna 1926 tai

Albert Penttilä, jääkäreistä nuorin, pääsi koulutukseen vain 15-vuotiaana, väärennetyin paperein. Hän osallistui vapaussotaan ja heimosotiin myös Virossa. Sen jälkeen hän liittyi Ranskan muukalaislegioonaan, minkä jälkeen vuorossa oli Meksiko, missä hän oman kertomansa mukaan yleni everstiksi. Yhdysvaltain presidentin autonkuljettaja palasi Suomeen talvisodan sytyttyä amerikansuomalaisen ryhmän mukana ja taisteli pataljoonankomentajana Kollaalla ylennettynä kapteenin arvoon.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

1927. Meksiko on hänen vaiheissaan merkityksellinen, sillä hänet mainitaan jääkärikertomuksissa usein myös siksi, että hän olisi kohonnut oman kertomuksensa mukaan Meksikossa peräti everstin arvoon.

Meksikossa puolen sataa kertaa olleena ja siitä useita kirjoja kirjoittaneena minua on aina kiinnostanut tuo Penttilän Meksiko-yhteys. Päätin ottaa asiasta selvää.

Jos edellä esitetty ajoitus on oikea, hän olisi kyllä voinut tulla Meksikoon hyvin sekavana aikana. Meksikon vallankumouksen (1910–1920) aikana vuonna 1917 voimaan saatettu uusi perustuslaki riisti Meksikon kirkolta monet sen entiset oikeudet ja omaisuuden. Presidentti, kenraali **Plutarco Elías Callesin** (1924–1928) aikana Meksikon valtio ja Vatikaani joutuivat vakaviin eturistiriitoihin. Meksikon poliittinen johto epäili kirkon pyrkivän nostattamaan maata kapinaan. Sen johdosta aloitettiin kostotoimenpiteet kirkkoa ja pappeja vastaan. Eräs niiden seuraus oli kenraali Callesin seuraajaksi jo valitun kenraali **Álvaro Obregónin** murha vuonna 1928. Se oli omiaan

Meksikon vallankumouksen ja sitä seuranneiden jälkikapinoiden osapuolina oli vapaajoukkoja, jotka koostuivat kouluttamattomista siviileistä tai armeijasta karranneista. Sotilaiden huollosta pitivät paljolti huolen soldaderat, sotilaiden omat vaimot tai naisystävät.

Sisällissodat ovat aina raakoja ja pikatuomioistuimet langettavat pikaisia kuolemantuomioita. Tässä Lobo Guerreron viimeiset hetket teloituskomennuskunnan edessä.

kiihdyttämään ilmapiiriä ja alkaneita kapinointeja.

Meksikon katolilaiset eli *cristerot* (= kristityt) olivat aloittaneet aseellisen kapinan, joka johti pitkäkestoiseen aseelliseen ja aatteelliseen konfliktiin, jota jatkui eri muodoissa vielä pitkälle 1930-luvulle, etenkin läntisessä Michoacánin ja eteläisessä Tabascon osavaltiossa. Jälkimmäisestä kertoo **Graham Greenen** vaikuttava romaani *Voima ja kunnia* (*The Power and the Glory*, 1940).

Nimeä ei löydy Meksikon rullista

Edellä esitetyn ajoituksen mukaan Penttilä olisi saattanut saapua Meksikoon juuri tämän kapinan aikoihin. Hänen nimeään ei ole kuitenkaan löytynyt Meksikon armeijan rullista, mutta ei silti ole mahdotonta, että hän olisikin liittynyt *cristerojen* vapaajoukkoihin. Niissä hänelle olisi hyvinkin saatettu antaa jonkinlainen "everstin" arvo. Penttilähän oli selvästi jo osoittautunut aloitekykyiseksi, aikaansaavaksi ja ansioituneeksi sotilasjohtajaksi. Hän olisi varmasti ollut haluttu henkilö vahvistamaan *cristerojen* rivejä, jotka koostuivat valtaosaltaan siviilimiehistä.

On hyvinkin mahdollista, että juuri Albert Penttilä on ollut **Simo Penttilän** myöhempänä esikuvana hänen kirjoittaessaan 1930-luvulla Meksikon luoteiseen Sonoran osavaltioon sijoitettuja romaaneitaan, joissa päähenkilönä oli kenraaliluutnantti **T.J.A. Heikkilä**. Simo Penttilä oli aloittanut Meksikoon sijoitettujen seikkailukirjojensa kirjoittamisen jo 1920-luvulla. Kovin tarkkaa kuvaa Meksikon oloista Simo Penttilällä ei voinut olla, sillä hän kävi siellä ensimmäisen kerran vasta 1950-luvun alussa. Kirjailija-Penttilän (oik. **Uuno Hirvosen**) huomiota on varmaan kiinnittänyt Jääkäri-Penttilän kanssa yhteinen sukunimi.

Álvaro Obregón oli presidenttinä 1920-24, mutta hänet valittiin uudelleen vuonna 1928. Murhaajan luoti taivoitti hänet ennen virkaan astumista. Vallankumouksessa kätensä menettänyt Obregón korosti vaalikampanjassaan, että hänet kannattaa valita, sillä yksikätisyytensä ansiosta hän ei ehdi kahmia valtion varoja kuin puolet siitä mitä kilpailijat.

Olin syksyllä 2010 yhteydessä hyvin tuntemaani Meksikon Suomensuurlähettilääseen **Agustín Gutiérrez Canetiin**, joka oli jo omasta mielenkiinnostaan selvittänyt suomalaisen Haminan-kadetin **Waldemar Beckerin** vaiheita Meksikossa keisari Maksimilianin aikana 1860-luvulla. Hän otti pyynnöstäni omia kanaviaan myöten selvää, löytyykö Penttilästä mainintaa Meksikon armeijan arkistoista. Ei löytynyt. Tästä huolimatta ei voi otis mitätöidä Penttilän tarinaa, sillä Meksikossa oli meneillään tuo edellä mainittu pitkäkestoinen kapina juuri 1920-luvun lopulla. Ei ole sitä paitsi mitään takeita, että Penttilä olisi liittynyt Meksikon armeijaan omalla nimellään, olihan hän päässyt

Suomalaista sukujuurta ollut Emil Hurja oli presidentti Franklin Rooseveltin läheinen neuvonantaja ja mahdollisesti myötävaikuttamassa siihen, että Penttilästä tuli Rooseveltin autonkuljettaja. Hurja kehitti jo ennen George Gallupia menetelmän poliittisen kannatuksen luotettavaksi mittaamiseksi.

Jääkärikoulutukseenkin väärennetyin paperein. Hänet on saatettu kirjata sotapalvelukseen vaikkapa jollakin espanjannetulla nimellä, kuten kävi Waldemar ("Balduino") Beckerille.

Kuljetti presidentti Rooseveltin autoa

Meksikon vaiheidensa jälkeen Penttilä hakeutui Yhdysvaltoihin, missä hän sai aikanaan työpaikan presidentti **Franklin D. Rooseveltin** autonkuljettajana. Sekään ei ehkä ole aivan sattumaa, sillä Rooseveltin läheinen työtoveri oli noihin aikoihin 1930-luvulla suomalaista sukujuurta oleva michiganilainen **Emil Hurja**, joka oli ottanut oman Pitkäkoski-sukunimensä sijalle vaimonsa sukunimen. Hurjan nousu sisäpolitiikan kuvioissa perustui siihen, että hän oli jo 1920-luvulla kehittänyt hyvin toimivan menetelmän poliittisten kan-

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edellisistä sivuilta.

natusten mittaamiseksi – siis ennen **George Gallupia**, jonka ”gallupit” nykyään tuntee jokainen. Olisikin ollut hauskaa, jos tänään puhuisimmekin gallupien sijasta ”hurjista”. Hurja ei ollut mikään vähäpätöinen poliitikko, sillä hänen kuvansa oli Time-lehden kannessa maaliskuussa 1936. Hurja kustansi aikanaan 1939–45 Pathfinder-nimistä lehteä. Siitä tulee vääjäämättä miellelyhtymä jääkärien alkuvaiheen Pfadfinder-nimeen.

Talvisodan sytyttyä Penttilä hakeutui ripeästi vapaaehtoisena Suomeen 16 muun amerikansuomalaisen

kanssa. Itse eversti Paavo Talvela – vanha tuttu! – myönsi heille luvan tulla rintamalle Laatokan Karjalaan. Tämä joukko osallistui sotatoimiin omana sissiosastonaan. Vuonna 1940 Penttilä ylennettiin reservin kapteeniksi ja hänestä tehtiin pataljoonankomentaja Tolvajärven suunnalle. Talvisodan jälkeen Penttilä palasi Yhdysvaltoihin.

Jatkosodan sytyttyä poliittinen tilanne ei enää mahdollistanut Penttilän osallistumista sotaan, mutta eräiden tietojen mukaan hän toimitti Suomeen merkittäviä rahallisia avus-

tuksia. Hänellä oli menestyksellinen rakennusliike Yhdysvalloissa, missä hän kuoli vuoden 1957 lopulla. Hänet haudattiin aluksi New Yorkiin, mutta urna on jääkärimatrikkelin mukaan siirretty Helsingin Hietaniemeen vuonna 1959.

Kiitokset Ohto Manniselle tutkimusavusta

TEKSTI: **Jyrki K. Talvitie**

KUVAT: **Jyrki K. Talvitien arkisto**

Jääkäriratsuväkinäyttely palasi Lappeenrantaan

Jalkaväkimuseossa Mikkelissä ollut JP27 perinneyhdistyksen näyttely ”JP 27 ratsuväkiosasto” on palannut ratsuväkikaupunkiin Lappeenrantaan. Näyttelyn avasi kenraali Sami Sihvo maasotakoulun Adolf Ehrnrooth-kabinetissa Rakuunamäellä. Sihvo leikkasi avajaispuheen jälkeen leikkasi sinivalkoisen nauhan näyttelytilan oven edestä. Myös muut paikalla olleet jääkärien lapset Tapani Lahti, Ritva Aho ja Marja-Liisa Crockford (jonka isä, Juho Aula, palveli kyseisessä osastossa) leikkasivat itselleen pätkän nauhaa. Maasotakoulun edustaja everstiluutnantti Janne Mäkitalo osallistui myös leikkaamiseen. Näyttelyyn tutustumisen jälkeen siirryttiin Lappeenrannan Upseerikerholle kuulemaan mielenkiintoisia, korkeatasoisia esitelmiä kerhon olemassaolon 125-vuotisesta historiasta sekä ajankohtaisista turvallisuuspoliittisista asioista. Näyttelyyn on ryhmien mahdollista tutustua erikseen sovittaessa.

Sami Sihvo leikkaa silkkinauhaa Jorma Ignatiuksen avustaessa. Kuvassa vasemmalla, kaksi jääkärien tyttäriä: Ritva Aho ja Maisa Crockford. Kuva Hannu Kosunen.

Alfred Fabre-Luce:

Mannerheimin luona Sveitsissä

Ranskalainen diplomaatti ja lehtimies Alfred Fabre-Luce (1899–1983) tapasi Mannerheimin Sveitsissä vuonna 1947. Hän on kuvannut vaikutelmiaan Suomen marsalkasta vuoden 1951 päiväkirjassaan, Mannerheimin kuoleman jälkitunnelmissa. Katkelmaa ei ole ennen julkaistu Suomessa.

Marsalkka Mannerheim on kuollut. Tapasin hänet vain kerran, mutta siitä jäi minulle vaikuttava muisto. Loppupalvesta 1947 olin eräässä vuoristohotellissa Sveitsissä. Eräänä iltana muuan metsästäjä astui huoneeseeni, jätti pöydälle paketin ja poistui. Mennessäni katsomaan tarkemmin huomasin, ettei paketti ollut osoitettu minulle, vaan ”Hänen Ylhäisyydelleen paroni Mannerheimille, Suomen Marsalkalle”. Ilman tätä erehdystä en varmaankaan olisi tullut tietämään, että naapurihuoneessa asui legendaarinen henkilö, sillä niin vaatimaton hän oli.

Minulla sattui olemaan pöydälläni juuri kirjoittamani kirja ”Le mystère du maréchal: le procès Pétain”. Eikö Mannerheimista ollut tullut eräänlainen ”Suomen Pétain”? Talvella 1939–40 hän oli voittanut koko maailman ihailun puolelleen taistellessaan Stalinia vastaan: se oli ”Karjalan Verdun”. Ja sitten hän oli joutunut pyytämään aselepoa ja suosittelemaan maalleen rauhanomaista rinnakkaiseloä perivihollisen Neuvosto-Venäjän kanssa.

Lähetin marsalkka Mannerheimille sekä hänen pakettinsa että oman kirjani. Siitä alkaen, ja jo ennen hänen tapaamistaan, hän oli läsnä

Ranskalainen diplomaatti ja lehtimies Alfred Fabre-Luce.

ajatuksissani. Lumen saartaman talon syvä hiljaisuus vilkastutti ajatustenjuoksua. Minusta tuntui, että myötäelin sinä iltana ne kolme sotaa, jotka huonenaapurini oli käynyt Venäjää vastaan ja jotka ehkä vielä askarruttivat hänen ajatuksiaan yön unettomina hetkinä.

Mannerheim oli silloin liki kahdeksankymmenvuotias. Siinä iässä ei enää toivota muuta kuin unta. Hän oli tullut Sveitsiin hoitamaan terveyttään. Kuitenkaan hän ei vaikuttanut iän painamalta. Saatoin todeta sen, kun hän vähän myöhemmin esitti minulle vierailukutsun.

Hänen pitkästä hoikasta olemuksesta, hänen rauhallisista piirteistään ja hänen säännöllisestä käsialastaan, johon ikä ei ollut tuonut hermostuneisuutta, kuului äärimmäinen hienostuneisuus. Hän puhui niin huoliteltua ranskaa, ettei sellaista enää kuule käyttävän muiden kuin Venäjän keisarillisen hovin viimeisten eloonjääneiden edustajien. Tai kuvitelkaapa, että joku Versailles’n hovimies olisi elänyt meidän päiviimme saakka! Kuunnelllessamme sellaisen miehen puhuvan ylenpalttinen kohteliaisuus toisaalta hyväilisi

korviamme, toisaalta eristäisi meidät eri maailmaan; kuulimme hänen lausuvan yksinkertaisia totuuksia, jotka me olemme hukuttaneet muotisaanosten pauhuun; ja niin tajuaisimme mitä kaikkea sivistyksen vajoaminen alaspäin käytännössä merkitsee. Mannerheim oli elänyt vajaan vuosisadan, mutta siinä ajassa Suomenlahden rannoilla olivat seuranneet toistaan feodalismi, nationalismi ja kollektivismi. Hän oli kuin menneen maailman monumentti. Merkillistä kyllä toisiaan seuranneet kumoukset olivat vieneet häntä ylöspäin. Elleivät bolsevikit olisi kaapanneet valtaa, hän voisi nyt olla tuntematon venäläinen eläkeläiskeraali.

”1917 oli palvellut keisaria 30 vuotta”

Muistan miten hän aloitti kertomuksensa: ”Vuonna 1917 olin palvellut keisaria kolmekymmentä vuotta...” (Itse asiassa hänet oli pantu kadettikouluun jo neljätoistavuotiaana.) Hän oli siis kasvanut osaksi sitä tarunhoitoista maailmaa, jota me haeskelemme Leo Tolstoin tai Ségurin kreivittären romaaneista. Kerenskin hallituksen kaaduttua hänestä tuli joksikin aikaa poliittinen pakolainen, jolla oli syytä salata henkilöllisyytensä ja yrittää paeta kotimaahansa. Mutta kun hän saapui sinne, hän joutui ottamaan vastaan valtakunnan. Niin hän minulle kertoi.

Hänestä tuli Suomen valtionhoitaja, regentti. Samaa aivan toiseen aikakauteen ja toiseen maailmaan kuuluvaa titteliä käytti Unkarissa amiraali Horthy. Regenttiä tarvitaan silloin kun kuninkaallinen dynastia

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Fabre-Lucen Journal 1951.

Kirjan Marsalkan kotiinpaluu kannessa Mannerheim on kuvattu myöhäisinä vuosinaan Sveitsissä.

Jatkuu edellisistä sivuilta.

katkeaa ja kansakunta tarvitsee ohjaavaa kättä, ettei se vaipuisi tyranniaan. Mannerheim nautti kansansa keskuudessa loppuun saakka suorastaan kuninkaallista arvovaltaa. Itse asiassa hänen arvovaltansa oli suurempikin kuin harvojen nykyaikaan asti säilyneiden kruunupäiden. Hänen arvovaltansa oli samankaltaista kuin niiden muinaisten kuninkaiden, jotka täysin samaistuivat kansansa kohtaloihin.

Valtionhoitaja, marsalkka, tasavallan presidentti – Mannerheim ehti olla kaikkea. Hän antoi Suomen tasavallan presidentin tittelille enemmän arvovaltaa kuin mitä hän siitä sai. Voitokas Stalinkan ei uskaltanut pyytää suuren vastustajansa päätä vadilla. Vuoden 1944 aselevon jälkeen Mannerheim oli säilyttänyt kaikki tittelinsä, ja presidentin virasta hän luopui vapaaehtoisesti. Hän oli nyt vapaa mies, joka sai matkustaa Suomesta ulkomaille ja jolta ei kysely, aikoiko hän kenties käynnistää vielä neljännen sodan bolševikkeja vastaan. Hänen kansansa kunnioitus suojeli häntä kuin haarniska.

Ja kuitenkin sinä iltana sveitsiläisen hotellin aulassa, jossa istuimme useita tunteja, hän äkkiä madalsi ääntään ja vaikeni kokonaan, kun aulaan astui tuntematon turisti viattomasti selailemaan kuvalehtiä hiihtolenkkinsä jälkeen. Oliko hän kenties jonkin salaisen palvelun mies? Mies poistui tajutessaan aikaansaamansa vaivaantuneen hiljaisuuden. Marsalkka ei silti heti jatkanut keskenjäänyttä ajatustaan. Silloin ymmärsin hänen tilanteensa paradoksaalisuuden: Suomessa hän oli vapaa, Sveitsissä hän tunsii olevansa takaa-ajettu. En tiedä miten suuri paino minun kuuluu antaa tälle yksittäiselle muistikuvalle ja marsalkan omille puheille, mutta sinä iltana tunsii jäisen rautaesiripun laskeutuneen sveitsiläisen hotellimme rauhalliseen aulaan.

Suomea tuskin olisi ilman Mannerheimia

Niin kuin rakkaus herättää rakkautta, majesteetin kiintymys vastaa hänen kansansa kiintymykseen. Mannerheim samastui täydellisesti

Suomeen – maahan jota ilman häntä tuskin olisi olemassakaan. Sairaus, jota hän kantoi, oli hänen silmissään vain osa sitä kärsimystä, jota hänen kansansa kantoi. Hänen vanhuuden-vaivansa kuvastivat sitä heikkouden tilaa, johon Suomi oli ajettu. Mutta Suomi oli säilyttänyt sellaisen arvokkuuden, jonka monet muut olivat menettäneet. Mannerheim, joka oli ”hyökännyt” Neuvosto-Venäjälle, epäilemättä olisi Stalinin silmissä ansainnut rangaistuksen, eikä Stalinin kokemaa kirvelevä tappio hänen omassa hyökkäyksessään Suomeen varmaankaan lauhduttanut hänen mieltään. Suomen kansan ja armeijan osoittama sisu olivat kuitenkin tehneet häneen vaikutuksen. Hän oli tyytynyt vaatimaan sotakorvauksia ja diplomaattisia myönnytyksiä. Mannerheim oli siis vielä saavuttanut eräänlaisen voiton, josta hän olisi voinut jopa ylpeillä, mutta hän koki Helsingin ilmapiirin muuttuneen ahdistavaksi.

Arviot, joita hän esitti puna-armeijasta, palasivat mieleeni, kun myö-

hemmin luin Harry Hopkinsin muistiinpanoja Teheranin konferenssista.

Näin puhui Stalin marraskuussa 1943 Rooseveltille ja Churchillille: ”Talvisodassa Suomea vastaan neuvostoarmeija osoittautui heikosti varustautuneeksi ja menestyi kehnosti. Sen sodan jälkeen koko armeija on kuitenkin organisoitu uudelleen. Tosin saksalaisten hyökätessä 1941 ei vieläkään voitu sanoa, että punaarmeija olisi ollut ensiluokkainen armeija. Mutta koko Saksaa vastaan käydyn sodan ajan punaarmeija on jatkuvasti kehittänyt operaatioitaan, tekniikkaansa jne. Ja nyt siitä on tullut todella hyvä armeija. Kokonaisuutena katsoen yleinen mielipide on ollut väärässä luullessaan, ettei punaarmeija kykenisi oppimaan virheistään ja organisoitumaan uudella tavalla sodan vielä kestäessäkin.”

Stalinin sanat vastaavat täsmälleen sitä mitä Mannerheim minulle kertoi: ”Vuonna 1939 venäläiset eivät hallinneet edes esikuntatyön alkeellisimpia asioita, mutta vuonna 1943 minulla oli vastassani kokonaan toinen armeija.” Mannerheim itse oli toiminut punaarmeijan opettajana: sen oli ollut pakko oppia häneltä voittaakseen hänet. Rauhanneuvot-

teluissa muuan venäläisten edustaja totesi tämän suomalaisille. Mannerheim otti sen kohteliaisuutena.

Olemme saaneet kuulla merkittäviä teorioita Stalinin tappiosta talvisodassa. Sellaistakin on väitetty, että Stalin hävisi tahallaan, jottei hänen armeijansa todellinen voima kävisi ilmi! Uskokaamme mieluummin siihen, mitä taistelun osapuolet Stalin ja Mannerheim itse ovat sanoneet. Opimme heiltä, että historian ratkaisevina hetkinä yhtenä vuonna esitetyt poliittiset ja sotilaalliset arviot eivät seuraavana vuonna enää välttämättä pidäkään paikkaansa.

Kesäkuussa 1944 levisi huhu, että Suomi aikoo irtautua sodasta. Silloin Ribbentrop jätti kaiken muun ja lensi Helsinkiin vaatimaan Suomelta sitoumusta jatkaa sotaa. Muussa tapauksessa uhkana oli, että Saksa miehittäisi maan. Hallitus kysyi Mannerheimin mielipidettä. Oli taittava, mutta keksittiin takaportti. Elokuussa presidentti erosi ja jätti paikkansa Mannerheimille. Tämä ei ollut allekirjoittanut Saksan kanssa tehtyä sopimusta ja katsoi siis olevansa vapaa aloittamaan neuvottelut Moskovan kanssa. Taitavalla manööverillä Suomi välttyi Saksan mie-

hitykseltä ja pääsi irtautumaan sen leiristä. Presidentti, joka oli toiminut täydessä yhteisymmärryksessä Mannerheimin kanssa, joutui kuitenkin sodan jälkeen kuritushuoneeseen. Mannerheim ei allekirjoittanut hänen syytekirjelmäänsä, muttei voinut tehdä sen enempää. Hänen eronsa presidentin virasta oli hiljainen vastalause tuomiolle. Ja nyt hän oli vapaana miehenä Sveitsissä, kun taas toinen patriootti kärsi rangaistusta Helsingissä. Keskustelumme liikuttavin hetki oli se, kun hän spontaanisti otti tämän asian puheeksi minun, muukalaisen kanssa.

Tulin jälleen mielessäni verranneeksi Mannerheimia ja Pétainiä. Mannerheim oli, toisin kuin Pétain, juridisesti syytön, mutta sitä enemmän hän piti kiinni asiansa moraalisesta puolesta. Suomen Marsalkkaa varmaankin painoi se, ettei hän ollut saanut julkisesti sanoa niin kuin Yeun saarelle karkotettu Ranskan Marsalkka: en halua olla vapaana niin kauan kuin toiset kärsivät minun edestäni.

Alfred Fabre-Lucen muistelmateoksesta ”Journal 1951” (ilmestynyt 1952) suomentanut Osmo Pekonen.

Tapahdumia • Riika

Matkalla Schmardeniin?

Smarde (Schmarden – saksalaista aikalaismuotoilua käytetään suomen/ruotsin kielessä jääkäriyhteydessä ja pioneeriaselajissa) on Enguren kuntaan kuuluva seurakunta ja kylä. Smarde sijaitsee 50 km Riista länteen.

Uusi jääkärimuistomerkki sijaitsee Smardes Krogs -kahvilan piha-alueella, välittömästi A10-valtatien

(Riika–Liepaja) varrella Smarden kylän ja rautatiesaisakkeen eteläpuolella. Googlemaps ja ainakin jotkut navigaattorit tunnistavat kahvilan paikkatiedon.

Ohje paljastustilaisuutta seuraamaan tuleville (25.7.2016, klo 13):

Kahvilan piha-alue on varattu kutsuvieraille. Kohteelle pääsee polii-

sin opastuspisteiltä, jotka sijaitsevat A10-valtatiellä (tilaisuuden ajaksi liikenne ohjataan kiertotielle). Opastusta avustavat suomalaiset kadetit. Tilaisuutta voi seurata tiealueelta ja pellolle aidatulta alueelta. Varustukseksi suositetaan säänmukaista retkivarustusta.

Kolumni • Jukka Knuuti

Myytti Molotovin kokteilista

Polttopullojen olennainen merkitys talvisodassa on myytti, joka on syytä unohtaa. Näin kirjoittaa historian emeritus-professori Jouko Vahtola kirjassaan *Tankit tulee* (Docendo 2015)

Kuvauksiin talvisodasta kuuluu olennaisena osana Molotovin cocktaili, bensiinipullo, jolla lumipukuiset suomalaiset sytyttivät puna-armeijan panssareita palamaan. Ja nyt professori tekee tuosta salaisesta aseestamme myytin. Hänellä on hyvät perustelut. Professori on käynyt perusteellisesti läpi kuvaukset neuvostopanssareiden osallistumisesta talvisodan taisteluihin. Niiden mukaan polttopulloja toki joskus käytettiin liikuntakyvyttömäksi saatettujen vaunujen tuhoamiseen. Mutta tärkein osa tästä tuhotyöstä tuli kasapanosten osaksi. (Vahtola on aikanaan saanut pst-miehen koulutuksen).

Paras panssarintappaja oli tietysti Boforsin 37 mm:n pst-kanuuna. Niitä vain oli aivan liian vähän. Aseen lisenssivalmistus oli sodan alla viivästynyt, kun ne haluttiin tehdä kotimaassa. Mutta kun piti ensin rakentaa tykkitehdas. Vielä murheellisempi oli Aimo Lahden suunnitteleman 20 millin pst-kiväärin kohtalo. 1938 valmistunut prototyyppi oli osoittautunut hyvin tehokkaaksi sen ajan panssareita vastaan. Vallitsi kuitenkin oppiriita, oliko oikea ase panssaritorjuntaan raskas konekivääri vai pst-kivääri. Pahaksi onneksi jalkaväen tarkastaja kenraalimajuri A.E. Heinrichs kuului konekiväärin kannattajiin. Hän viivytti kaikin tavoin päätöstä pst-kiväärin tilaamisesta. Hän suostui

allekirjoittamaan hankintapäätöksen vasta 6. syyskuuta 1939. Vain kaksi pst-kiväärin koekappaletta ehti talvisodan rintamalle ja ne osoittautuivat erinomaisiksi aseiksi.

Suomalaisten panssaritorjuijen onneksi Stalin oli tehnyt Tuhatshevskista kansanvihollisen ja tämän kehittämä hyvin edistysellinen panssaritaktikka oli purettu. Panssarivaunusta tehtiin vain jalkaväen apuase. Saksan panssaridivisioonat antoivat Ranskassa kesäkuussa 1940 osviittaa siitä, miten Tuhatshevskin panssaritaktikan mukainen salamasota olisi saatanut toimia Karjalankannaksella.

Puna-armeijan panssarit olivat talvisodassa valtaosaltaan T-26-vaunuja. Niiden panssari oli sen verran ohutta, että normaali tykistöisku saattoi pysäyttää panssarien etenemisen. Pääasiassa 75 millin, siis varsin keveiden, kranaattien sirpaleet riittivät vaunun tuhoamiseen tai ainakin vaurioittamiseen. Tieto on hieman yllättävä, sillä tykistömme talvisodan a-tarviketilanteen tietäen eivät suomalaisten torjuntaiskut kovin massiivisia voineet olla.

Jotain kertoo puna-armeijan taistelutaidosta suomalaisten harvojen pst-tykkien hengissä pysyminen. Toki miehiä kaatui ja tykkejä vaurioitui ja tuhoutui. Mutta silti on käsittämätöntä, että samassa taistelussa yksi tykki saattoi rankaisematta tuhota jopa toistakymmentä vaunua.

Miina pysäytti tuonaikaiset panssarit tehokkaasti. Räjähdyksen katkaisi telan ja vaunu jäi pyörimään paikalleen. Oli sitten ”pommarien” tehtävä hävittää liikuntakyvytön vaunu

kasapanoksella. Se tehtiin yleensä pimeyden turvissa. Asiaa auttoi se, että vaunut varsinkin sodan alkuvaiheissa ajelivat ilman jalkaväkeä. Linjojen läpi ajaneena yksinäinen liikuntakyvytön vaunu oli tuhoon tuomittu. Toki miinojakin oli, mutta aivan riittämättömästi. Korsuissa tehtiin puulaatikoita, jotka täytettiin rotulilla. Ja kyllä sellainenkin miina teki telasta selvää.

37-millinen kanuuna tuhosi helposti T-26- ja BT-5-panssarivaunu. Sodan edetessä alkoi esiintyä myös T-28 ”Postijuna”-vaunuja, joihin tykki tehoi lähinnä sivusta ammuttuna. Toki kannaksella kokeiltiin uusia raskaita panssarityyppejä pienessä mittakaavassa. Kävipä paikalla myös jokunen KV-1 Klim Vorosilov, joihin 37 millinen ei tehonnut lainkaan. Yhden Klimin tornista laskettiin 38 Boforsin osumaa, mutta ne eivät läpäisseet panssaria.

Puna-armeija menetti Kannaksella 3 200 panssarivaunua. Niistä suomalaiset tuhosivat 1900. Loput menetettiin teknisten syiden takia. Onneksi huonosti toimiva puna-armeija antoi panssaritorjujillemme aika mukavasti tasoitusta.

PS. Myyttiin polttopullostakin kuuluu uskomus, että se oli suomalainen innovaatio. Sitä kuitenkin käytettiin jo Espanjan sisällissodassa. Eikös sen nimi silloin kuuluisi olla Litvinovin cocktail. Hän kun oli Molotovin edeltäjä Neuvostoliiton ulkoministerinä.

Julkaistu aiemmin Suomen sotilas 5/2015

Internaatin koulu Niinisalossa 1945-47

Rintamamiehet palasivat koulunpenkille

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja Sakari Sippola (90) muistelee opiskeluaikansa Internaatissa Niinisalossa 1945-46. Julkaistu aiemmin Suomen sotaveteraanissa.

Rintamieskoululaiset pyrittiin sodan jälkeen ohjaamaan jatkamaan koulunkäyntiä omiin kouluihinsa valitsemansa opiskelusuunnitelmansa mukaisesti. Opiskelu järjestettiin yleensä iltakursseina. Niihin osallistui aluksi n. 1000 sotilasopiskelijaa.

Kouluhallituksen esityksestä perustettiin. 1945 valtion sisäoppilaitos Taavettiin. Koulutyö oli tarkoitus aloittaa helmikuun 15. päivänä Taavetin-Luumäen parakkikylissä. Olosuhteet kuitenkin todettiin heti sopimattomaksi koulutyöhön. Pitkien selvittelyjen jälkeen valtion sisäoppilaitokselle, internaatille, löytyi uusi sijoituspaikka. Se oli Niinisalon kasarmit, jotka olivat valmistuneet 1936 kertausharjoituskeskukseksi. Sota-ajan siellä toimi upseerikoulu.

Internaatti toimi Niinisalossa 18.3.1945–20.3.1947. Kasarmin ja nyt siis koulun päärakennus oli kolmikerroksinen ja jokaisessa kerroksessa oli kolme lamellia. Jokaisessa lamellissa oli leveä käytävä, jonka toisella puolella oli majoitushuoneet ja toisella puolella kuivaushuone, pitkät pesualtaat ja pisuaarikoulu.. Isompia tarpeita varten oli pohjoismaiden suurin 300 reikäinen WC-käymälä metsän reunassa.

Majoitushuoneet toimivat luokahuoneina. Kämpä oli keskipila-

rin kohdalta jaettu kahteen osaan. Toisella puolella oli tavalliset puiset koulupulpetit ja opettajan kateederin takana musta taulu sekä toisella puolella kaksikerroksiset metallisängyt. Välissä oli peltiset säilytyskaapit, mutta ei mitään verhoja tai muita näköesteitä. Koulumatka oli siis lyhyt.

Olimme siviilejä eikä meillä ollut sotilaskuria, mutta tarkat säännöt tietenkin antamassa ryhtiä toiminnalle. Herätys oli kello 7 ja hiljaisuus julistettiin kello 23, jolloin myös valot sammutettiin. Tässä vaiheessa himopingottajat poistuivat luokasta ja menivät kuivaushuoneeseen, komeroon, varastoon tai muualle harjoittamaan syventävää opiskelua.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Kirjoittaja Sakari Sippola sodan alussa.

Niinisalonen kasarmit muuttuivat upseerikoulusta sodan käyneiden miesten internaattikouluksi.

Internaatin luokka VII G luokka 1945. Sakari kuvassa ylärivillä viides oikealta. Kaikki oppilaat olivat olleet rintamalla.

Jatkuu edellisistä sivuilta.

Oppitunnit, joita oli 30 viikossa, alkoivat kello 8 ja päättyivät kello 16–17. Iltaisin, viikonloppuisin ja muina vapaa-aikoina luettiin läksyjä ja tehtiin koulutehtäviä. Usein vapaa-aikana luokassa joku viisas ratkaisi taululla matemaattisia tehtäviä tai taivutteli saksan sanoja ja sommiteli lauseita. Muut oppilaat huutelivat tekijälle neuvoja, opastuksia ja kompasanoja. Tämä oli hyödyllistä kanssakäymistä sekä miellyttävää ja tehokasta opiskelua.

Internaatissa oli 1819 opiskelijaa

Oppilaita oli ensimmäisellä kurssilla 1142 ja viimeisellä kurssilla vain 168 oppilasta. Kaikkiaan internaatissa opiskeli 1819 oppilasta. Suurin osa, noin 80 prosenttia oppilaita oli 20–22-vuotiaita, vanhin yli 30-vuotias. Sotilasarvoltaan oppilaat olivat sotamiehestä kapteeniin saakka.

Oppilaiden joukossa oli myös yksi Mannerheim ristin ritari.

Internaatin opettajat oli värvätty vapaaehtoisuuden perusteella eri puolilta Suomea. He olivat kyvykkäitä, miellyttäviä, karismaattisia ja joustavia. Siis, kerta kaikkiaan loistavia yksilöitä.

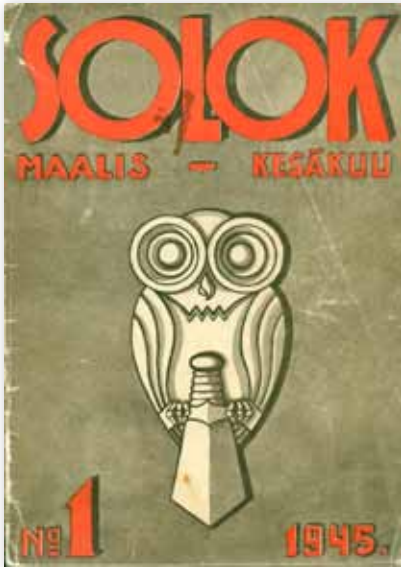
He olivat valmiita auttamaan oppilaita myös vapaa-aikanaan. Eritoten saksan kielessä ja matematiikassa tarvittiin lisäopetusta. Opetus oli todella tehokasta ja oppimistulokset verrattain hyvät.

Sisäoppilaitoksessa ei ollut taitoaineiden opetusta, mutta koulussa oli monenlaisia harrastuskerhoja shakista, musiikkiin, urheiluun jopa spiritismiin asti. Musiikin harrastajia oli runsaasti ja raamattupiiri kokoontui ahkerasti. Varmaankin suosituin harrastus oli kuitenkin urheilu. Eri lajien kilpailuja järjestettiin ja monet kaverit olivat varsin menestyneitä parhaissa lajeissaan. Pesäpallossa

järjestettiin ensimmäisellä kurssilla itä – länsi ottelu.

Naisia kouluun ei huolitettu, koska em. asetuksen mukaan vain asevelvollisina sota-aikana palveluksessa olleet voivat päästä säännösten soveltamispiiriin. Lottien ja sotilaskotisisarten hakemukset opiskeluoikeudesta hylättiin. Naisopettajia sen sijaan oli runsaasti. Naisen kaipuuta voitiin tyydyttää vapaa-aikana kylälä ja käymällä tansseissa Kankaanpäässä, Parkanossa ja myös Porissa. Iltaisin käytiin kylän kahviloissa, kuten Linnunlaulussa, mutta suosituin vapaa-ajan vietto paikka oli sotilaskoti, jossa herttaiset sisaret tarjoilivat halvalla korviketta ja pientä purtavaa ja mukavaa grammarimusiikkia.

Vapaa-aikana luokassa ja illanistujaisissa puhuttiin ja väiteltiin politiikasta, taiteesta, naisista ja kaikesta mahdollisesta ja mahdottomasta. Atomipommin pudottaminen Hiroshimaan räjäytti vilkkaan pohdinnan

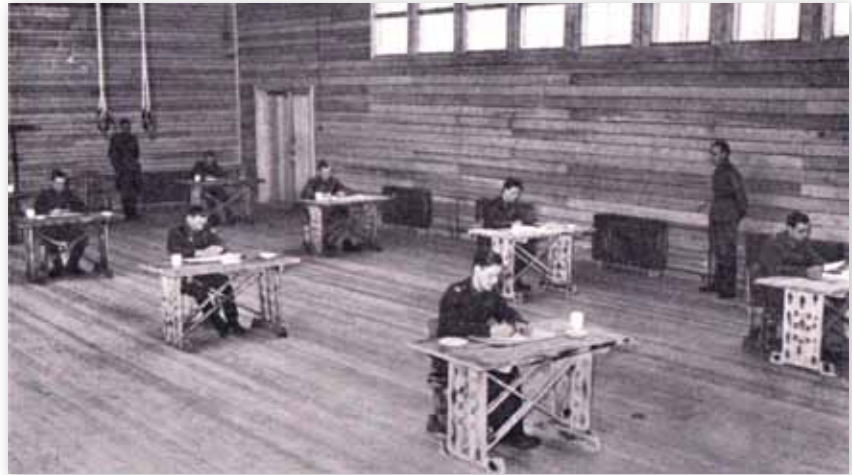
Ensimmäisellä ja neljännellä kurssilla tehtiin kurssijulkaisut SOLOK 1 ja 2. Kansi on molemmissa julkaisuissa samanlainen, tyylitelty pöllö. Sama kuva on myös oppilaskunnan rintamerkissä sekä myöhemmin paljastetussa kuparisessa muistolaatassa Niinisalossa.

niin fysiikan tunnilla kuin saunapalaverieissäkin atomienergian mahdollisuuksista. Näissä yhteyksissä keskusteltiin innokkaasti myös Einsteinin suhteellisuusteorioista. Keskustelut osoittivat, että olimme sittenkin enemmän kiinnostuneita teoreettisen tieteen saavutuksista kuin politiikan menettelytavoista.

Kolmannen kurssin aikana kesällä 1946 kävi valvontakomission edustaja tarkastamassa, ettei internaatti vain ollut naamioitu upseerikoulu. Viimeisen kurssin pojat kävivät väriä vaihtaneen kouluhallituksen pääjohtajan ja opetusministerin puheilla pyytämässä jatkoaikaa koululle sekä venäjänkielen opetuksen aloittamista siellä.

Opiskelu oli menestyksellistä

Yhden luokan suorittaminen kesti noin neljä kuukautta. Loppupotenttien jälkeen tuli arvostelun aika. Se tapahtui, ainakin meidän luokassa siten, että oppilas sai esittää käsityk-

Rintamallakin kirjoitettiin ylioppilaaksi. Tässä menossa yo-kokeet Karhumäessä maaliskuussa 1944.

sensä oman osaamisensa tasosta antamalla itselleen arvostelunumeron. Seuraavana päivänä opettaja ilmoitti oman arvostelunsa. Jos oppilas ei ollut tyytyväinen opettajan antamaan numeroon, hän sai mennä opettajan luo osoittamaan saamaansa numeroa paremmat tietonsa. Tätä mahdollisuutta käytettiin aika runsaasti, mutta ei aina niin hyvällä menestyksellä.

Ylioppilaskirjoituksia internaattissa ei järjestetty. Sotilasylioppilaskirjoitukset järjestettiin siviilikoulujen kirjoituksista erillään ja eri aikana kolme kertaa vuodessa vain erikseen määrättyissä kouluissa. Minä kirjoitin Seinäjoen tyttölyseossa, jossa kyllä oli myös poikaoppilaita. Päästötodistus ja ylioppilastodistus annettiin omasta koulusta, minulle Kauhavan keskikoulusta ja lukiosta ilman mitään juhlallisuksia. Olimmehan tottuneet askeettiseen elämään, näin kai ajateltiin.

Tilastojen mukaan sotilasylioppilaskirjoituksiin olisi osallistunut kaikkiaan 5732 kokelasta.

Valtion sisäoppilaitos, internaatti, oli loistava koulu. Idean isä lienee ollut pääjohtaja Poijärvi. Me interparrat olemme siitä hänelle kiitollisia ja annamme hänelle vilpittömän tunnustuksemme. On todennäköistä, että monilta olisi ylioppilastutkinto ja myöhemmät jatko-opinnot saattaneet jäädä hoitamatta, ellei internaatti

olisi tarjonnut niin mainiota ponnahduslautaa.

Internaatin pojat ovat myöhemmissä elämäntaistelussa pärjänneet varsin hyvin. Esim. meidän luokan oppilaista valmistui useita metsänhoitajiksi, apteekkareiksi, lääkäreiksi, opettajiksi ja insinööreiksi, mutta yllättävää kyllä porukasta tuli myös rovasti, kenraali ja neljä juristia. Internaatin oppilaista noin 19 prosenttia valmistui insinööreiksi, 18 prosenttia opettajiksi, yhdeksän prosenttia metsänhoitajiksi ja agronomeiksi. Lakimieheksi valmistui kahdeksan, maistereiksi kuusi ja teologeiksi neljä prosenttia. Loput valmistuivat muihin ammatteihin.

Menestystä kuvanee myös se, että monet ovat saaneet Suomessa arvostettuja titteleitä. Joukossa on vuorineuvos, ensimmäinen lehdistöneuvos ja suurin piirtein kaikki käytössä olleet neuvoksen tittelit, samoin kuin monet muut arvostetut arvonimet ovat tulleet tutuiksi interparroille. Myös moni internaatin oppilas väitteli tohtoriksi.

Opimme koulussa ahkeraan ja järjestelmälliseen työskentelyyn, sopeutumaan joustavasti uudelleen siviilielämään ja saimme sieltä muutenkin vahvat elämän eväät.

TEKSTI: **Sakari Sippola**

Koulunkäyntiä ja ylioppilaskirjoituksia rintamalla

Opetusviranomaiset, ennen kaikkea kouluhallitus ryhtyi selvittämään, kuinka voitaisiin yhdistää puolustuslaitoksen tarpeet ja opetustyön jatkaminen.

Elokuussa 1943 annetulla asetuksella järjestettiin sotatilan aikana asepalvelukseen astuneen, vähintään vuoden palvelleen tai 30 %:n invaliditeetin omaavan oppilaan oikeus suorittaa lukion oppimäärä kevennetyn ohjelman mukaan. Asetuksessa säädettiin, että kaikilla oli pakollisina aineina äidinkieli, vieras kieli ja Suomen historia vuodesta 1808 alkaen. Valinnaisina aineet oli jaettu kahteen pääryhmään, joista jonkin ryhmän aineet

oli jokaisen suoritettava. Pääryhmät olivat matemaattinen linja ja humanistinen linja. Molemmissa linjoissa oli vielä eri vaihtoehtoja. Itselläni oli matemaattisen linjan toinen alaryhmä, joka käsitti pakollisten aineiden lisäksi fysiikan, kemian, biologian ja maantiedon.

Ylioppilaskirjoitukset oli suoritettava vain kolmessa aineessa äidinkielellä, matematiikassa tai reaalisissa ja vieraassa kielessä. Siviilikokelaiden oli siihen aikaan kirjoitettava ylioppilaskoe neljässä aineessa. Meiltä oli siis pakkoruotsi poistettu jo 1943.

Näitä oppimääriä voi lähteä sota-aikana tavoittelemaan tenttimällä omassa koulussa tai rintamaoppikoulussa, joita perustettiin eri joukko-osastoihin pitkin rintamaa kaiken

kaikkiaan 35 kappaletta. Näistä kolme oli epävirallisia. Itse opiskelin Viipurin rintamaoppikoulussa keväällä 1944. Olin tosin ollut 12 muun oman kouluni oppilaan kanssa opiskelulomalla joulukuun 1943 ajan Kauhavalla. Loma oli mukava, mutta oppimistulokset heiveröisiä.

Sotilasylioppilaskirjoitukset ehdittiin järjestämään rintamaoppikouluissa vain yhdet, 27.-29.3.1944. Niihin osallistui rintamaolosuhteissa 79 kokeilasta, joista hyväksyttiin 45 ja hylättiin 34 kokeilasta. Kotiseudun kouluissa 200 kokeilasta suoritti kokeen, josta selvisi puhtain paperein 117 kokeilasta. Sotatilanteen muuttamisen vuoksi sotilasylioppilaskirjoituksia ei järjestetty heinäkuussa niin kuin alun perin oli suunniteltu.

Tunnistatko kuvan henkilöt?

Seppo Lerkki lähetti tämän kuvan Paroleen ja pyytää lukijoidemme apua herrojen tunnistamiseen. Tässä hänen päätelmänsä henkilöistä:

1. Kenraaliluutnantti Tuompo.
2. Jalkaväenkenraali Heinrichs.
3. Eversti?
4. Kenraaliluutnantti Sihvo.
5. Kapteeni?
6. Kapteeni?
7. Eversti?
- 8.?
9. Komentajakapteeni?
10. Majuri?
- 11.?
12. Eversti?
13. Luutnantti?
14. Luutnantti?
15. Everstiluutnantti?
16. Vänpörikki?
17. ?
18. Majuri?

19. Vänpörikki
20. Kapteeni? (ruusukkeiden kokoa on vaikea arvioida, jos edes näkyvät).

Tarkennuksessa huomasi, että monella on JP 27 risti rinnassaan.

Mutta ainoastaan Kenraali Heinrichsilla on Mannerheim-risti! Ensimmäinen risti myönnettiin hänelle 5.2.1942. Eversti 3. voisi olla veli Olof Heinrichs JP27:n risti rinnassaan?

Jääkärikerhon iltapuhde merisodan historian ääressä

Pääsimme jääkärikerhon esitelmätilaisuudessa 13.4.2016 kuulemaan eturivin paikoilta miten sotakirja syntyy. Konsuli **Jyrki K. Talvitie** on kirjoittanut yli 80 tietoteosta, vierailut 77 maassa ja ollut jo lapsesta asti kiinnostunut merestä, sotahistoriasta ja seikkailuista. Siihen kun lisätään sopivan rapea huumorintaju ja ilmeikäs tarinankerrontataito ovat tarveaineet koossa sekä laadukkaan merisotakirjaan että mieliinpainuvaan esitelmätilaisuuteen.

Talvitien säkenöivällä luennolla kuulimme monta monituista kiinnostavaa tarinaa ja yksityiskohtaa. Merisota on ollut Talvitien kiinnostuksen kohteena jo pikkupojasta saakka. Hän lukemansa ensimmäinen sotakirja oli kreivi **Felix v. Lucknerin** vuonna 1925 kirjoittama Merikotka – elämäni seikkailuja. Kreivi oli huikea seikkailija, joka ei koskaan päässyt verestään eroon. Kiinnostavana yksityiskohtana Talvitie tuo esiin Lucknerin taikatemppuosaamisen, jonka ansioista hän myöhemmin edisti omaa meriupseerin uraansa pääsemällä Saksan keisarin suosioon. Hmm. ei pidä koskaan aliarvioida erityiskykyään!

Esitelmässään Talvitie kertoi, että kirjoittajan pitää osata hahmottaa suuria, historiallisia aikakausia. Siksi hän alkuun väritteli mieliimme suurien löytöretkien aikaa. Merellä seikkailtiin muun muassa **Kristoffer Kolumbuksen** pienten purkkien Santa Marian, Niñan ja Pintan vananjäljillä. Kuulimme siitä, miten rohkea merimies Kolumbus jatkoi seilamistaan myös kuolemansa jälkeen. Osa hänen luistaan sijaitsee nykyisin näet Sevillassa ja loput Santo Domingossa. Löytöretkillä, kilpailulla

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jyrki Talvitie Montevideossa 1969 kaupungin edustalle 1939 upotetun saksalaisen panssariristeilijä Graf Speen ankkurin äärellä.

Amerikkalaisen matkustajalaiva Lusitanian upottaminen 1915 vaikutti Yhdysvaltojen tulon mukaan ensimmäiseen maailmansotaan.

Jatkuu edellisistä sivuilta.

siirtomaista ja kauppamerenkulun suojelemisella oli osansa merisotien synnyssä.

Talvitien tarinoiden myötä kiersimme Tulimaan ja Kap Hornin ympäri, seilaten Panaman kanavalta aina saksalaiseen Tsingtaon kauppapaikkaan Kiinan rannikolla. Kyllä, nykyisin meilläkin monessa kiinalaisessa ravintolassa tarjottava Tsingtao-kiinalaisolut on saanut siitä nimensä. Sivusimme merirosvousta ja kuulimme **Sir Francis Drakesta**, ihanan kunniallisesta englantilaisesta merirosvoammattilaisesta.

Tsushiman taistelussa käytettiin radioa

Saimme lisäksi ilahduttaa kuuloluitamme Tsushiman meritaistelulla, joka myöhemmin loihti monta hyvää asiaa Suomelle. Englannissa kahdeksan vuotta opiskellut amiraali **Togo** johti vuonna 1905 Japanin laivastoa Tsushiman meritaistelussa, jossa Venäjän laivasto käytännössä tuhoutui. Siitä sai alkuunsa Suomen rannikon merilinnoitusten rakentaminen, jotka Suomen itsenäistymisen jälkeen myös jäivät meille. Tsushiman meritaistelussa hyödynnettiin ensimmäistä kertaa radiota. Japanilaiset kuuntelivat venäläisten radioliikennettä ja tiesivät tarkkaan, missä venäläisalukset kulkivat, jolloin ne oli helppo tuhota. Myöhemmin suomalaiset tekivät yhteistyötä radiotiedustelun

Talvitien kirjoittama Suomen merisodan pikkujättiläinen ilmestyi lokakuussa 2015. Se on järeä paketti sisältäen 324 sivua tiivistä asiaa meripuolustuksen osuudesta Itämeren ja Suomen alueen sotatoimissa.

saralla japanilaisten kanssa.

Tekniikka uudistui, sekä laivanrakennuksessa että muutoin ja sen myötä myös merisota ja strategiat. Englannin, Ranskan, Saksan, Italian ja Venäjän laivastojen kehitykseen vaikutti yhdysvaltalainen kontra-amiraali **Mahan** ja hänen johtoajatuksensa: valtion mahti riippuu sotalaivaston koosta. Myöhemmin Mahanin oppeja hyödynnettiin myös nuorena, itsenäisessä Suomessa, kun vuonna 1927 saatiin aikaan laivastolaki. Silloin, niin kuin nykypäivänäkkin herätettiin aiheellisia kysymyksiä alusten koosta, ovatko suuret vai pienet meillä toimivampia?

Globaaleista näkövinkkeleistä päästiin myös Suomen maalle ja itäiselle merelle. Kuulimme Helsingin sotasatamasta, joka oli Venäjän merkittävin sotasatama Kronstadtin jälkeen. Suomen itsenäisyyttä ja jääkärihistoriaa sivuttiin UC57 tarinalla, kuultiin S 2:n koko maata järkyttäneestä onnettomuudesta sekä käytiin läpi joitakin tärkeitä meritaisteluja Itämerellä toisen maailmansodan aikana.

Taitava puhuja piti yleisön kevyesti otteeseen miltei kolme tuntia. Jos minulta kysyttäisiin, olisin kuunnellut Talvitietä ehdottomasti paljon pidempäänkin. Tosin Jääkärikanslian penkit eivät ole niitä kaikkein pehmeimpiä. Mutta siis merisotakirjan synnyttämiseen, millaisia aineksia siihen tarvitaan?

”On kiinnostavaa perehtyä aihealueeseen laajasti, tehdä synteesi ja tuottaa jotakin sellaista materiaalia, jotta joku muukin kiinnostuisi kyseisestä aiheesta. Matkustaminen, lukeminen ja keskustelut asiantuntijoiden kanssa ovat parasta antia. Ja kun lopulta näkee kirjan valmiina, se ilahduttaa. Vaikka mikään ei korvaa ensimmäisen kirjan tuottamisen tuomaa mielihyvää, on kirjan kirjoittaminen pirun hauskaa”, vetää yhteen tietokirjojen mestari Jyrki K. Talvitie.

TEKSTI: **Helena Miettinen**

Tapautumia • Kainuu

Jääkäri liikkeen itäisen reitin 100-vuotisjuhlaseminaari 28.8.2016 Hyrynsalmella

10:00 Jumalanpalvelus, Hyrynsalmen kirkko

13:00 Jääkäri liikkeen itäisen reitin 100-vuotisjuhla, yhtenäiskoulu Kaarnatie 1

Juhlaseminaari

- Juhlaesitelmät (2 kpl)
- Sotilassoittokunnan juhlakonsertti (n. 20 min).

Jääkärien paluun 100-vuotisjuhlien suunnittelu aloitettu

Jääkärien paluun 100-vuotisjuhlien suunnittelun lähötölkkaus ammuttiin Vaasan kaupungin hallintorakennuksessa perjantaina 13.toukokuuta.

Suunnittelukokouksen osanottajat vasemmalta kaupunginjohtaja Markku Lumio, Kauhavan kaupunki; majuri Mika Rautio, Maavoimien esikunta; everstiluutnantti Mika Piironen, Vaasan aluetoimisto; Vaasan kaupunginhallituksen puheenjohtaja Seppo Rapo, Jukka Peura, Suomalais-saksalainen Reserviläisyhdistys; Martti Ehnrooth, JP27 Vaasan osaston puheenjohtaja; kansliapäällikkö

Anna-Maija Iitola, Vaasan kaupunki, Jukka Knuuti, Parolen päätoimittaja; Juhani Passi JP27 Etelä-Pohjanmaan osaston puheenjohtaja; kenraalimajuri evp. Jukka Pennanen, Jääkärisäätiö puheenjohtaja, prikaatikenraali evp. Pertti Laatikainen, JP27 Perinneyhdistyksen puheenjohtajana ja Kari J. Talvitie. Kuvasta puuttuu kuvan ottanut Raimo Latvala JP27 Vaasan osasto.

Tapauhtumia • Helsinki–Uusimaa

Jääkärit rintamalla – seminaari

Helsinki-Uusimaa suunnittelee järjestävänsä seminaarin teemalla ”Jääkärit rintamalla”. Ajankohdaksi on suunniteltu pääyhdistyksen toimintasuunnitelma ja vaalikokouspäivän la 19.11.2016 toista puolikasta.

Tarkempia tietoja seminaarista tulee yhdistyksen internetisivuille www.jp27.fi ja Facebookiin ryhmään Jääkäripataljoona 27 sekä syksyn ensimmäiseen Paroleen.

Johtokunta
Helsinki-Uusimaa

Jääkärikerho

Venäjän sotilaallinen voima. Jääkärikerho järjestää aiheesta esitelmätilaisuuden 13.9.2016 Töölöntorinkatu 2B:n (ent. Suojeluskuntatalo) klo 17.30 alkaen. Esitelmänpitäjä on neuvotteleva virkamies Janne Helin puolustusministeriöstä.

Osasto tarjoaa kahvit jonka vuoksi toivotaan etukäteisilmoittautumiset.

Ilmoittautumiset:
Arno Hakkarainen, arno.hakkarainen@gmail.com tai
050-383 5486 (iltaisin)

Tervetuloa esitelmätilaisuuteen

JP 27:n perinneyhdistyksen kesäretki Kainuuseen 13.–14. elokuuta

LAUANTAI 13.8

- 08.55 mennessä kokoontuminen Kainuun prikaatilla.
09.00 Kainuun Prikaatin esittely
10.00 Liikkeellelähtö ja matkalla Kuhmon taistelujen yleisesittely
11.15 Hotelli Kalevala Lounas. (Lounaan hinta 17€)
12.30 Jyrkäkoski. Tutustuminen tukikohtaan
13.30 Rasti. Prikaati Vuokon vastahyökkäys. Mottitaistelut helmi-maaliskuussa 1940
14.00 Luvelahti. Mottien tuhoaminen helmi-maaliskuussa 1940
14.30 Saunajärvi. Puolustus joulukuussa 1939, 9.Divisioonan hyökkäys helmikuussa 1940
15.00 Kilpelänkangas. Puolustustaistelut helmi - maaliskuussa 1940.
15.30 Rajakangas. Käynti valtakunnan rajalla. Täyssinän rauhan (1595) rajakivi
16.30 Vetko – Kesseli. Dolinin hiihtoprikaatin tuho helmikuussa 1940
16.45 Tyrävaara. Osasto Kekkonen taistelut joulukuussa 1939
17.00 Kuhmon Talvisotamuseo. Tutustuminen näyttelyyn.
Paluumatka Kajaaniin klo 18:00-19:15.
20.00 Päivällinen Scandic-hotellissa. Päivällisbuffet menu 23e/hlö

SUNNUNTAI 14.8

09.00-11.00

Perehtyminen Kajaaninjoen varressa sijaitseviin kulttuurikohteisiin ja muistomerkkeihin. Liikkeellelähtö Scandic-hotellin pihalta. Siirtymiset jalan. Kokonaismatka noin 1 km.

- Jääkärimuistomerkki
- Linnan rauniot, linnan räjäyttämisestä tuli tänä keväänä kuluneeksi 300 vuotta
- Heikki Savolaisen muistomerkki
- Eino Leinon patsas

Lauantaina oppaana toimii Lassi Piirainen ja sunnuntaina Tero Kinnarinen.

Majoitus Scandic Kajaani

80 €/vrk yhden hengen standard huone

89 €/vrk kahden hengen standard huone

Hinnat sisältävät buffetaamiaisen, hotellin iltasaunan, langattoman netin ja kuntosalin käytön.

Hotellin asukassauna on käytettävissä veloitusetta klo 16–21.

Majoitustarjous on voimassa myös perjantaina 12.8

Osallistujat varaavat majoituksen itse suoraan hotellista merkillä ”jääkäripataljoona” 29.7.2016 mennessä.

Varaukset voi tehdä sähköpostillakajanus@scandichotels.com tai puhelimitse 08 6164 84.

Ilmoittautumiset Tero Kinnariselle 29.7. mennessä. 050 4966456 tai tero.kinnarinen@gmail.com

Suomenlahti Pietarin suojana

Tehokas parivaljakko ye- komentaja, ST Ove Enqvist ja tietokirjailija Johanna Pakola ovat saattaneet onnelliseen päätökseen lähes neljä vuotta kestäneen mittavan projektin. Maaliskuun alussa DOCENDO Oy julkaisi Ostrobotnian Jääkärihuoneessa Pietari Suuren Merilinnituksen syntyhistoriaa, kokonaissuunnittelua ja rakentamista käsittelevän kirjan ”Suomenlahti Pietarin suojana”. Kirja on ensimmäinen maantieteellisiltäkin mittasuhteiltaan laajan linnoitusjärjestelmän kokonaisuutta käsittelevä tutkimus. Kirjan aikajana ulottuu Krimin sodasta Japanin sodan katastrofin kautta suunnittelun alkamiseen vuonna 1905, päättyen rakentamisen hiipumiseen vuoden 1917 vallankumousten pyörteisissä jatkuen edelleen maailmansodan loppumetreille. Linnoitusjärjestelmän yksityiskohtia kuvatessaan kirjoittajat mainitsevat kuitenkin myös rakenteiden ja tykkikaluston hyödyntämisen luotaessa itsenäisen Suomen rannikopuolustusta vuoden 1918 jälkeen. Viron ja Neuvostoliiton alueille jääneiden linnoitteiden myöhempää käyttöä ei ole kuvattu yhtä kattavasti. Tätähän ei kirjan nimi ”Suomenlahti Pietarin suojana” edellytä.

Ajatus laajennetun tutkimustyön aloittamisesta syntyi Venäjän, Suomen ja Viron yhteistyöfoorumissa, ”Suomenlahden merikokouksessa” Pietarissa syksyllä 2012. Kirjoittajiksi lupautui merilinnituksen vaiheisiin perehtyneitä tutkijoita Venäjältä, Suomesta ja Virossa. Kirjoittajat on esitelty kirjan loppusivuilla. Toimitajiksi valikoituivat aiemmin useaan otteeseen aiheen parissa työskennelleet Ove Enqvist ja Johanna Pakola. Molemmilta on ilmestynyt useita Suomen rannikopuolustusta

Ove Enqvist ja Johanna Pakola (toim.) Suomenlahti Pietarin suojana. Docendo 2016, 323 sivua.

ja linnakkeita käsitteleviä kirjoja ja julkaisuja. Toimittajien ”suomalaisuudesta” huolimatta kirja antaa tasapainoisen kuvan Pietari Suuren Merilinnituksen synnyn strategisista taustoista aina teknillisten suunnitelmien ja rakentamisen yksityiskohtiin saakka. Minua ilahdutti erityisesti kirjan Viron rannikkoa käsittelevä osuus. Se on aiemmin ollut olosuhteiden pakottamana enemmän tai vähemmän laiminlyöty kokonaisuus lähialueittemme rannikopuolustuksesta kertovassa historiassa. Kirjasta ilmenee selvästi linnoitusjärjestelmän eri osien limittyminen ja rakentaminen tehtyjen aikataulujen ja rahoitussuunnitelmien puitteissa. Aikataulut lipsuivat ja rahat olivat aina tiukalla tai lopussa. Sotatoimetkin häiritsivät! Silti kokonaisuus, rannikkolinnakkeet, tykkiasemat, miinakentät, sota-alusten tukeutumisyjärjestelyt – telakat ja laiturit sekä uuden elementin, merivoimien ilma-aseen

vaatimat rakenteet, valmistuivat lähes ajallaan! Joskin suunnitelmia jäi myös toteuttamatta! Kirjassa on tekniikan ohella käsitelty linnoitusten rakentajien arkipäivän elämään niin saarilla kuin maarintaman eri rakennuskohteissa liittyviä asioita.

Kirja esittelee järjestelmien taustalla olleet suunnittelu- ja rakennusorganisaatiot sekä sotilaalliset johto- ja vastuukysymykset erillisinä pattereita ja kuivatelakoita myöten. Tutkimuksesta löytyvät myös venäläisten ja suomalaisten, niin valkoisten kuin punaisten sekä ruotsalaisten ja saksalaisten toiminnan kuvaukset Ahvenanmaalla talvella 1918. ”Pietari Suuren Merilinnitus” käsitti nimikkeenä suunnitteluvaiheessa vain tärkeimmät ja keskeisimmät osat kokonaisuudesta. Tänä päivänä samaan kokonaisuuteen sisällytetään yleensä Pohjois – Itämeren Viron puoleisen rannikon saaret ja Suomenlahden molempien rantojen koko linnoitusjärjestelmä Ahvenanmaalta – Pietariin. Kirjaan perehtymällä nämäkin asiat selviävät lukijalle. Kuvat ovat pääosin ennen julkaisemattomia ja hämmästyttävän tarkkoja. Kirjan lopussa on kattava kuvaluettelo lähdetietoineen. Kirjalliset lähteet on mainittu kunkin kappaleen lopussa.

Arvoisat Parolen lukijat! Suositelen kirjaa ”Suomenlahti Pietarin suojana” helppolukuisena tietopankkina lähialueittemme meri – ja rannikopuolustuksen historiasta kiinnostuneille. Kirja antaa myös pohjatiedot merellisten uhkakuvien merkityksestä niin eilen kuin tänään maamme meripuolustuksen rakentamiselle, ylläpidolle ja kehitykselle.

Asko Kilpinen

Jääkäri 100 vuotta – tykkivaljakosta panssarihaupitsiin

Jääkärykistö syntyi 17.3.1916, jolloin suomalaiseen Ausbildungstruppe Lockstedtin, tulevan Kuninkaallisen preussilaisen Jääkäripataljoona 27:n yhteyteen perustettiin kaksiputkinen haupitsijaos. Tätä tapahtumaa juhlittiin Hämeenlinnassa 18.3.2016 juhlavin menoin, joihin liittyi Museo Militarian Jääkärykistön historiaa esittelevä näyttely sekä otsikon nimellä varustetun juhlikirjan julkaiseminen.

Jääkärykistöstä on julkaistu aiemmin kaksi varsinaista historiikkaa 50- ja 80-vuotisjuhlien kunniaksi. Näiden lisäksi 80-vuotishistoriikin kirjoittaja, eversti Jyri Paulaharju laati myös kymmenen seuraavaa vuotta käsittävän täydennysosan, jota ei kuitenkaan julkaistu kirjana.

Nyt laadittu teos perustuu niin historiaa kuin nykyaikaakin käsitteleviin artikkeleihin. Mielestäni ratkaisu on erinomainen, ja tekee teoksesta luettavan ja mielenkiintoisen, onhan kirjoittajia varusmiehestä reserviläiseen ja panssarijääkäristä kenraaliin, rykmentin komentajan ja kirjan päätoimittajan, everstilutnantti Jukka Nurmen esipuhetta lainatakseni.

Juhlikirja antaa erinomaisen kuvan jääkärykistön kehityksestä alun haupitsijaoksesta perinteisen tykistöorganisaation kautta nykyiseksi panssariprikaatin joukkoyksiköksi, joka kouluttaa prikaatin tarpeisiin kaikki tykki-, heitin- ja viestimiehet.

Kirjan artikkelit ovat monipuolisia ja antavat hyvän kuvan niin koulutuksesta Saksassa, osallistumisesta itärintaman taisteluihin kuin jääkärykistön alkuaikojen kehityksestä

Suomessa. Erikoisuutena ja ehkäpä tämän osan kohokohtana on jääkärikenraali Väinö Valveen muistelut omalta tykkimieskaudeltaan. Historiaa käsittelevään jaksoon olisi voinut lisätä myös lyhyen katsauksen Jääkärykistörykmentin perinnejoukkojen, Kevytpatteristo 11:n ja Raskas Patteristo 14:n sotataipaleesta niiltä osin kuin ne tukivat Panssaridivisioonaa.

Sotien jälkeinen kehitys on käsitelty kirjassa hyvin ja antaa pohjaa kirjan tärkeimmälle osalle, jääkärykistön toiminnalle ja kehitykselle 1990- luvulta nykypäivään. Eli siis aikaan kun siirryttiin teloille ja organisaatioon liitettiin Panssariprikaatin kranaatinheitin- ja viestikoulutus. Tähän vaiheeseen on koottu eri henkilöstöryhmien kokemuksia alkaen entisestä komentajasta, yksikön päälliköistä ja kouluttajista naisupseerin näkökulmaa unohtamatta. Oman tärkeän mausteensa tuo reserviläisten

ja varusmiesten kokemukset palveluksesta ja koulutuksesta Jääkärykistörykmentissä.

Tykistön ja erityisesti Jääkärykistön kehitystä ja tulevaisuuden näkymiä on tarkasteltu muutamalla ansiokkaalla artikkelilla. Yhteistoi- mintaan Panssariprikaatin muiden joukkojen kanssa on kiinnitetty myös erityinen huomio, aivan aiheesta.

Tykkimiehet kunnioittavat perinteitä ja ne ovatkin tärkeitä niin koulutuksen kuin päivittäisen elämänkin perustana. Jääkärykistörykmentin komentaja esittelee ne kattavasti, ja rykmentin tärkeänä tukena olevan Jääkärykistön killan toiminta käydään myös hyvin läpi. Ehkä myös Riihimäen tykistökilta olisi ansainnut palstatilaa, onhan myös se vahvasti ollut Jääkärykistörykmentin tukijana.

Kaiken kaikkiaan, päätoimittaja, everstilutnantti Jukka Nurmi on kirjoittajiensa kanssa saanut aikaan 100- vuotista taivaltaan juhlivalle Jääkärykistölle aivan erinomaisen juhlateoksen, joka antaa lukijalleen hyvän kuvan nykyaikaisen tykistöjoukon toiminnasta. Kirjaa voi lämpimästi suositella asiasta kiinnostuneiden luettavaksi ja miksei myös upeaksi lahjakirjaksi, jota on saatavilla mm Museo Militariasta.

Jarmo Peltola

Kenraalimajuri Jääkärykistörykmentin komentajana vv. 1993–95

Olof Laguksen kuolema säilyy arvoituksena

Harriet ja Olof – Rakkaus ja kuolema Viipurissa 1918

Martti Backman

273 sivua. Gummerus 2016.

Tuore Martti Backmanin kirja Viipurin tapahtumista loppukevällä 1918 näyttää kansilehdeltä alkaen johdattavan lukijan suureen rakkausraamaan. Nyt onkin oikeus odottaa, että jääkärimajuri Olof Laguksen kuolema juuri Viipurin valloittamisen alla saisi perusteellisen ja uskottavan selityksen. Alkusivuilla kyllä alkaa tuntua siltä, että tarina etenee enemmän kaunokirjallisenä tekstinä kuin perinteisenä historiakirjana.

Matkan varrella juoni leviää kavalkadiksi lukuisia Viipurin tapahtumia, joista hirvein ja lähes sadan vuoden perspektiivistä käsittämätön venäläisten siviilien teurastaminen. Näistä Haminanportin yli sadasta uhrista tulee ehkä kirjan merkittävin anti, vaikka tapahtumaa ovat käsitelleet mm. Teemu Keskisarja omassa Viipuri 1918-kirjassaan.

Vapaussodan loppunäytökseen sisältyi siis runsaasti kuolemaa, mutta ehkä otsakkeen lupaamaa rakkautta vähemmän. Säveltäjä Toivo Kuulan kuolemaa käsitellään vain lyhyesti eikä kuvaus sisällä mitään uutta.

Maltoi olla sortumatta perisyntiini. En siis selaillut alkajaiseksi Backmanin kirjan loppusivuja. Sen ansiosta jaksoin lukea tarinan läpi. Suuri paljastus tulee vastaan sivulla 269, jossa kirjoittaja tunnustaa, että totuus ja taru kamppailivat kirjan sivuilla eikä lopulta selviä mikä on oikeasti totta. Lähdeviitteitä ei ole eikä myöskään kirjallisuusluetteloa.

Kirjaa voi hyvinkin suositella, sillä se sisältää runsaasti yksityiskohtaista tietoa, joista moni on totta.

Kari J. Talvitie

Saksa antautui kaksi kertaa

Karl Dönitz ja Kolmannen valtakunnan viimeiset päivät

Barry Turner

323 sivua. Minerva 2016.

Kirja kertoo lähinnä kolmannen valtakunnan viimeisistä kaoottisista päivistä. Valtakunnan johtoon asetetusta suuramiraali Karl Dönitzistä ei lopulta kerrota kovin

Sekasortoisesta tilanteesta ja liittoutuneiden kireistä väleistä Saksa antautui kahteen kertaan. Ensimmäinen antautumissopimus allekirjoitettiin Reimsissä länsiliittoutuneiden organisoimassa tilaisuudessa 7.toukokuuta. Seremonia toistui seuraavana päivänä Berliinissä

neuvostoliittolaisten organisoimana. Turner kertoo tilaisuuden tragikoomisuudesta. Ranskalainen kenraali sai raivarin, kun allekirjoitushuoneesta puuttui Ranskan lippu.

Berliinissä antautumissopimuksen allekirjoitti marsalkka Keitel. Kun hän näki, että ranskalaiset olivat paikalle, oli hän Turnerin mukaan sanonut: Se tästä vielä puuttui.

Sellainen tehtiin natsilipun punaisesta osasta, valkoisesta pöytäliinasta ja sinisestä pioneerihaalarinkankaasta. Ranskalainen sai uuden raivarin, kun hän näki työn tuloksen. Se oli Hollannin, ei Ranskan lippu.

Jukka Knuuti

Huoltovarmuus – Suomi olisi tarvinnut heti ”Joosefin oppeja”

Suomen Huoltovarmuus Riittääkö energia ja ruoka, toimiiko tiedonkulku?

Ilkka Kananen

326 sivua. Docendo 2015.

Kirjan otsikko on hyvä tiivistelmä kirjasta, joka kertoo perin juurin kaiken olennaisen tästä kansakuntien kriisikaikojen kohtalonkysymyksestä, niin aiheen historiasta kuin nykyisyydestä ja sen tulevista, arvatenkin vaikeasta problematiikasta.

Keskivertokansalainen ajattelee yleensä, että ei huolta huomisesta; kraanastahan tulee vettä aina ja kaupasta saa ruokaa kaikissa olosuhteissa.

Rohkenen arvella, että keskivertokansanedustajankin asiantuntemus tällä alalla arveluttavalla tasolla – jos ei pelottavan kehnolla tolalla. Ei osata ottaa tosissaan sitä, että Suomi sijaitsee kuin saarella, jonne pääsyn voi estää vaikka Tanskan salmien ”jäätyminen” milloin vain. Kananen kirjan pitäisikin ilmestyä jokaisen kansanedustajan tiskille!

Edellä olevaan voi viitata esim. lähi vuosien valtion omaisuuden myynnillä. Muistettakoon vain huoltovarmuuden ja viljanviljelyn kannalta elintärkeän Kemiran lannoiteteollisuuden ja siihen liittyvän kaivostoiminnan myynti pilkkahinnalla norjalaiselle Yaralle, joka nosti heti lannoitehinnat pilviin. Aivan yhtä järjetöntä oli myös digitan myynti. Kaupan hedelmiä korjataan nyt Australiassa saakka! Varjelkoon meitä Luoja sähköverkkomme joutumiselta ulkomaisiin käsiin!

Ilkka Kananen ehti toimia yli 33 vuotta huoltovarmuustehtävissä ja siitä pitkän ajan Huoltovarmuuskeskuksen johtajana. Hän on kirjoittanut siis ikiaikaisen, elintärkeän ja todella ajankohtaisen kirjan.

Raamatusta muistamme kertomuksen Jaakobin pojasta, Joosefista, jonka kaiteelliset veljet myivät orjakauppiaille. Isänsä silmäterä päätyi lopulta Egyptiin faaraan hoviin selittämään hallitsijan outoja unia.

Joosefin mukaan unissa oli kyse edessä olevasta kahdesta 7-vuotisesta

jaksosta, joista ensin toteutui yltäkyläisten satojen vuosi ja niiden perään 7 katovuotta. Niinpä viljaa pantattiin varastoihin pahojen päivien varalle. Joosefin intuitio siis pelasti kansan nälkäkuolemalta.

Ainakin onnahtaen Egyptiä ja itse näistymässä olevaa Suomea voitaisiin verrata sikäli, että meillä ei saatu kesällä 1917 viljaa varastoon; keväällä 1917 riivasivat maatalouslakot muun muassa vilja-Suomen ytimessä niin Loimaalla kuin koko Ala-Satakunnassakin lakkoilaisten estäessä isäntiäänkään kylvämistä omia peltojaan!

Kun kesät säät vielä oikkuilivat, edessä oli iso katastrofi; olihan autonomian aikana tehty sellainen työnjako, että maailman vilja-aitta Venäjä toimitti Suomeenkin leipäviljaa ja täällä keskityttiin maitotalouteen ja voininmyyntiin Englantiin. Kun Leninin ja Stalinin usuttama Sdp:n vasemmistosipi ryhtyi 1900-luvun typerimpään tekoon isänmaataan kohtaan, siis vallankumousyritykseen 1918, niin riittävä viljansaanti idästäkin tyrehtyi. Sitten melkein kaikkia kohtasi nälänhätä ja kaikki muu surkeus.

”Siperian” sanotaan opettavan, mutta ei lupaavalta näytä. Ilkka Kanasta voi onnitella ja kiittää tarttumisesta aiheeseen, josta meillä kaikilla olisi paljon opittavaa eikä vähiten poliitikoilla ja viranhaltijoilla!

Kari Nummila

Ruumiita Helsingin kaduilla

Sodan pitkät varjot

Taistelujen jäljet ennen ja nyt

Bair Irincheev & Sergei Larenkov

161 sivua. Minerva 2016.

Verilammikossa lojuvia ruumiita Helsingin kaduilla. Näitä sotakuvia on nähty, mutta tämän kirjan ideana on sulauttaa vanha musta-valkokuva tuoreeseen, täsmälleen samasta kohdasta ja kuvakulmasta otettuun värikuvaan. Etäännyttäminen on yksi taiteen tehokeinoja, mutta onko tämä sitten lähenyttämistä? Tuoreen ja vanhan kuvan yhdistelmä puhuttelee ainakin nuoren polven lukijoita aivan eri tavoin kuin pelkkä historiallinen valokuva, olkoon se kuinka dramaattinen hyvänsä.

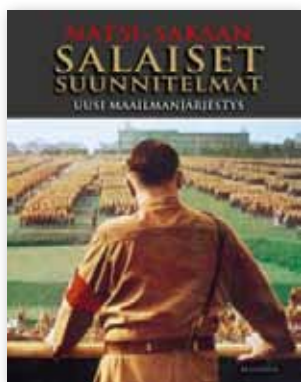
Kirja käsittelee erityisesti Helsinkiä, Viipuria ja Sortavalaa, mutta onpa mukana kuvia taistelumaastoistakin. Tekstit ovat suomeksi ja venäjäksi. Uudet kuvat ja kuvankäsittely ovat Sergei Larenkovin käsialaa. Bair Irincheev

tunnetaan Neuvostoliiton sota-aikaisia arkistoja hyödyntävistä kirjoistaan sekä järjestämistään taistelupaikkamatkoista. Asiantuntemusta kirjan kohteiden paikallistaminen on vaatinutkin.

Teos antaa myös kertauskurssin sodan arvista Helsingissä. Niitä on paljon hyvinkin arkeisilla paikoilla. Moni ohittaa ne tiedostamatta, että runsaat 70 vuotta sitten olisi samalla paikalla joutunut loikkaamaan ruumiin yli. Rosoiset kolot seinässä eivät näytä nykyihmisen silmissä ensisijaisesti pommin sirpaleen tekemiltä.

Seppo Simola

Tällainen kolmannesta valtakunnasta piti tulla

Natsi-Saksan salaiset suunnitelmat

Uusi maailmanjärjestys

Chres McNabb

224 sivua. Minerva 2016.

Kun alan lukea tämän tapaista kirjaa, vilkaisen ensin sen sisällysluetteloa. Ja tässä tapauksessahan se kuin tiivis-

tettyinä kirjan sisältö: pyrkimys absoluuttiseen valtaan, ja millä keinoin se saavutetaan.

Kolmannen valtakunnan historiaa harrastaneelle suurin osa kirjan sisällöstä on tuttua. Versaillesin rauhan nöyryttämässä ja inflaation ja jättiläistyöttömyyden köyhdyttämässä maassa Hitlerin puheille on vastaanottava maaperä.

Sotavoiman kasvattaminen, asteittain tapahtunut naapurimaiden nielaisu, rotuopit ja muut ovat tuttua tekstiä. Kaikki on vain taas pelottavan ajankohtaista: äärioikeisto nousee pitkin Eurooppaa protestina valtioiden finanssikriisille ja vihamielinen suhtautuminen Lähi-idästä saapuviin pakolaisiin tuo mieleen juutalaisvastaisuuden. Venäjän toiminta Krimillä ja Ukrainassa vertautuu vuoden 1938 Münchenin konferenssiin. Rauhoittaakseen Hitlerin uhkaa Englannin ja Ranskan pääministerit yhdessä

Hitlerin ja Mussolinin kanssa sopivat, kuinka Saksa saa silpoa Tšekkoslovakian ilman että uhrivaltion edustaja oli edes paikalla.

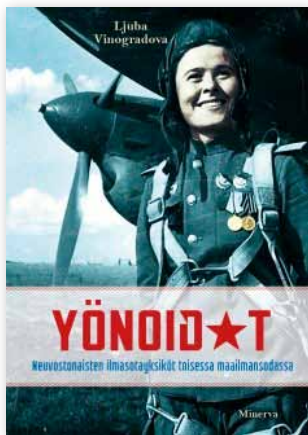
Kirjan kulttuuria käsittelevät osat sisältävät hieman uutta tietoa. Enpä ollut tietoinen, että kansanauton Volkswagenin lisäksi oli suunniteltu myös kansantalo, Völkisches Haus. Kiintoisia ovat pitkät nimiluettelot, jotka sisältävät niiden kirjailijoiden ja taiteilijoiden nimet, joiden teokset päätyivät kirjaroviolle tai olivat muuten vain kiellettyjä.

Vaikkapa William Schirerin lukeneelle Chris McNabbin kirja on sopivan lyhyt kertauskurssi.

Yhden asian voi kirjasta luvata. Toisin kuin tämän tapaisissa kirjoissa on käänkövirheitä aseteknologiassa, tässä ei ole. Tiedän, kun olen tarkistanut ja korjannut käännöksen.

Jukka Knuuti

Neuvostonaiset lensivät kolmessa lentorykmentissä

Yönoidat

Neuvostonaisten ilmasotayksiköt toisessa maailmansodassa

Ljuba Vinogradova

394 sivua, kuvitettu Minerva 2015.

Neuvostoliitto oli ainoa sotaa käyvä maa, jolla toisessa maailmasodassa oli huomattava määrä naisia taistelulentäjinä. Oli muodostettu kolme rykmenttiä, joissa sekä lentäjät että mekaanikotkin olivat naisia. Yhteensä tämä tarkoitti muutamia satoja lentäjiä. Oli hävittäjärykmentti, pommitusrykmentti ja tiedustelurykmentti. Jossain vaiheessa naislentäjiä pyrittiin suojelemaan, mutta lopulta he joutuivat samoihin taisteluihin kuin mieslentäjät. Legendaksi tuli Lilja Litvjak, Stalingradin valkoinen lilja, joka saavutti 11 ilmavoittoa.

Kirjan nimi kertoo siitä, että osa naisista lensi öisin koulukoneesta muunnetulla Po-2-pomminokoneella. Saksalaiset kutsuivat näitä koneita lentäneitä naisia yönoidiksi. Suomalainen nimitys samoille lennoille oli hermosa-

ha. Kevyiden koneiden pienet pommit eivät aiheuttaneet merkittävää tuhoa, mutta olivat kiusallisia, jos ei muuten niin yönen häiritsijöinä.

Suomen rintamalla eivät yön noidat lentäneet, joskin yksittäistapauksissa pommikoneen miehistössä saattoi olla yksittäinen naislentäjä.

Yönoidat sietäisi olla hieman järjestelmällisemmin kirjoitettu ja saisi sisältää tilastotietoja, jotka siitä puuttuvat kokonaan. Kirja olisi sen ansainnut, sillä olihan Neuvostoliitto edelläkävijä päättäessään naiset sotakoneiden puikkoihin. Nythän heitä oli useimpien maiden ilmavoimissa ja myös Suomessa ainakin yksi kapteeniksi edennyt naispilotti.

Jukka Knuuti

Mestarikirjailijan sota

Kersantti Kalle Päätalo mestarikirjailijan sota

Seppo Porvali

219 sivua. Revontuli.

Sotatiet ovat joskus hyvinkin pitkiä ja mutkikkaita. Kirjailija **Kalle Päätalo** (1919–2000) ikäluokka oli sodassa lähes alusta loppuun. Joulukuun 1939 työvelvollinen Päätalo kuljettaa lossilla rintamalle meneviä joukkoja salmen yli kotimaisemissaan. Joulun jälkeen alkaa varusmiespalvelus.

Välirauhan aikana Päätalon pioneeriyksikkö on tietöissä Petsamossa asti. Haavoittumisesta Kiestingin suunnalla elokuussa 1941 alkaa sairaalakierre, johon tulee henkilökohtaisempiakin ulottuvuuksia. Päätalo kuntoutuu, mutta komennetaan B-miehenä vankileirin talousaliupseeriksi.

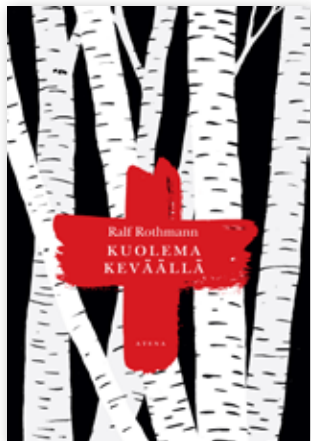
Teksti on soljuvaa ja helppolukuista. Tekijä asettaa Päätalon sotatien Pohjois-Suomen operaatioiden viitekehykseen.

Kirjaa voi lukea johdatuksena pohjoisen operaatioihin, vaikkei Päätalosta olisi-kaan kiinnostunut. Saatuaan maistiaiset Päätalosta lukija saattaa tosin kiinnostua mestarikirjailijan omistakin sotamuis- teluista, joita riittää seitsemän tuhdin romaanin verran.

Toistuvat epätarkkuudet häiritsevät ja ne valitettavasti lyövät teoksen liiallisen rutiinin leiman. Käytettävyyttä nostaa henkilöhakemisto ja aiheen syventämistä auttaa kirjallisuusluettelo.

Seppo Simola

Synkkä tarina sodan viimeisistä viikoista

Kuolema keväällä

Ralf Rothman

240 sivua. Atena 2016.

2015 Saksassa julkaistiin maailmansodan päättämisen vuoksi runsaasti aiheeseen liittyä kirjallisuutta, sekä faktaa että fiktiota. Kuolema keväällä edustaa jälkimmäistä

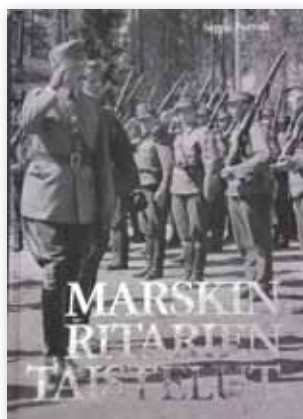
Tarinassa kaksi 17-vuotiasta kaverusta värvätään armeijaan helmikuussa. Toinen määrätään autokuskiksi SS-huoltoyksikköön ja toinen päätty ki-väärimeheksi eturintamaan.

Sota on enää kaaosmaista perääntymistä, mutta SS-joukot etsivät pakenevista laumoista sotilaskarkureita, jotka usein päätyvät hirteen tai telotusryhmän eteen. Niin käy tämänkin kirjan henkilöille: Toinen ammutaan karkurina ja yhtenä telotusryhmän jäsenenä on paras kaveri.

Synkkä lukuelämys. Mutta jos haluaa saksalaisten, niin sotilaiden kuin siviilien kurjista kohtaloista sodan loppuvaiheissa ja rauhan tultua, kirja kannattaa lukea.

Jukka Knuuti

Marskin ritareista riittää kerrottavaa

Marskin ritarien taistelut

Seppo Porvali

704 sivua. Readme.

Seppo Porvali on tarttunut suururakkaan ja työstänyt Mannerheim-ristin ritareista aikamoisen kirjajärkäleen, 700-sivuisen opuksen "Marskin ritarien taistelut".

Yksi erityisen tunnettu Marskin ritari, lajissaan viimeisenä eli numerolla 191 nimettynä ritarina on "Puuja-Laakso", pätkäläisyntyinen jääkärieverstituutnantti Viljo Laakso (1895 – 1950),

taitava ja urhea sotapäällikkö. Laakso lähti jääkärikoulutukseen Saksaan syyskuussa 1915 ja palasi Suomeen marraskuussa 1917 aseilaiva Equityn mukana.

Laakso laittoi itsensä likoon ehkä turhankin uhkarohkeasti joukkonsa johtajana jo Talvisodassa, lähinnä Loimaan seudun miehistä kootun Jalkaväkirykmentti 13:n III pataljoonan komentajana, joka omalla esimerkillään ja erityisellä "kansanmiehen" karismallaan saavutti - eikä aiheetta! – legendaarisen maineen sekä alaiensa jakamattoman luottamuksen ja suoranaisten ihailun.

Hänellähän oli tapana jo Talvisodassa osallistua taistelutoimiin pataljoonakomentajana itse ja henkilökohtaisesti ihan etulinjassa. Silloin hän selviytyi vielä pienin "naarmuin", mutta toisin kävi Jatkosodassa hänen toimiessaan jalkaväkirykmentti 35:n III pataljoonan komentajana. Hyökkäysvaiheessa elokuun alussa hän tapansa mukaan liikkui etulinjassa astuen miinaan ja menettäen toisen jalkansa polvea myöden.

Laakson toinen Lea -vaimo on ker-tonut, että kukaan ulkopuolinen, asiaa tuntematon henkilö ei huomannut

Laakson käynnissä mitään erityistä. Jääkärisoturi osallistui jopa sotilaspiirin henkilöstölle määrättyihin jalkamarsseihin siinä kuin muutkin. Laakso toimi Jatkosodan jälkeen Seinäjoen sotilaspiirin päällikkönä tutustuen tulevaan puolisoonsa, joka oli häntä tuntuvasti nuorempi.

"Kylmä-Kalle" Heiskanen, Laakson jääkäritoveri ja myöhempi jalkaväenkenraali ja Puolustusvoimien komentaja (viimeinen jääkäri PV:n komentajana) "nappasi" Laakson vielä Lapin sotaan ja tärkeään tehtävään, JR8:n komentajaksi.

Laakso menehtyi vain 55-vuotiaana hoitovirheeseen. Hänet on haudattu Renkoon, jonne loimaalaiset aseveljet pystyttivät komean hautamuistomerkin Laakson reliefeineen. Suomen jääkärien elämäkerrasto –matrikkeli väittää väärin Laakson haudatun Mellillä, jossa Laakso toimi kyllä hetken myllyyrittäjänä ennen sotia. Porvalin kirjassa on maininta Laakson lapsista, mutta hänellä ei ollut rintaperillisiä.

Kari Nummila

Jääkäripataljoona 27 Vaasaan saapumisesta tulee vuonna 2018 kuluneeksi iäsan 100 vuotta!

Tilattavissa
JÄÄKÄRIPATALJOONA 27
 tunnuksella varustettuna
JÄÄKÄRI
 2018. 100V.
JUHLAMUKI

Valkoinen/vihreä muki, numeroitu keräilyharvinaisuus.
 Hinta 20,00 + postimaksu.

Lataa juhlamukin tilauslomake www.jp27.fi -sivustolta.
 Tilaukset osoitteella: JÄÄKÄRIKANSLIA
 Pohjoisranta 20 A 3, 00170 Helsinki, puh/fax (09) 135 1009,
 e-mail: jaakarikanslia@kolumbus.fi

JÄÄKÄRIPATALJOONA 27:N PERINNEYHDISTYS

_____ ALAOSASTO

TILAUSLOMAKE JP27 2018. 100V. JUHLAMUKI

TILAA MUKEJA _____ KPL

TILAAJAN NIMI _____

MUKIN/MUKIEN TOIMITUSOSOITE

KATUOSOITE _____

POSTINUMERO _____

POSTITOIMIPAikka _____

PUHELIN _____

SÄHKÖPOSTI _____

PALAUTTAKAA TILAUSLOMAKE OSOITTEELLA:

JÄÄKÄRIKANSLIA, Pohjoisranta 20 A 3, 00170 HELSINKI

tai sähköpostitse: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Jääkäripuukkoja jälleen saatavissa

Perinteisiä jääkäripuukkoja on jälleen saatavissa kansliasta. Lisäksi Järvenpään valmistaman teräseen hinta on 70 euroa.

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Muut tuotteet	
Uudistettu jääkärilippu	1,00	CD-ROM Virtuaalijääkärit	25,00
Jääkärilippukortti	1,00	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	Jägarens väg	3,00
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden	
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi,	
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	saksa, englanti ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Jääkäriilike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Paketikortti jääkärimerkillä	0,50	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Suomen Jääkärit	1,00	Suomen Jääkärien elämäkerrasto,	
Turun jääkäripatsas	0,20	I täydennysosa 1957	5,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Wasserturm	0,20		
Adressit		Vain jäsenille	
Ilman tekstiä	10,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Kansliasta kiirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Laajempi tekstaus	13,00	Jääkäripienoismerkki	80,00
		Jääkärihautamerkki	80,00

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Pohjoisranta 20 A 3, 00170 HELSINKI
Puh. (09)135 1009, 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.
Yhteydenotot: jaakarikanslia@kolumbus.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa
2016: maalisk., kesä-, syys- ja joulukuun alussa. Hinta 20 €/vsk
4 numerus i året, 20 €/år

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd

Asko Kilpinen
Kari J. Talvitie
Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Pennanen Jukka

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagernäs Peter

Asiamies- Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala Jari

Heiskanen Kari

Hägglund Gustav

Kilpinen Asko

Kuljukka Antti

Lindberg Jarmo

Manninen Ohto

Sihvo Sami

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Laatikainen Pertti

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Aherto Markku

Ehrnrooth Martti

Iisakkala Ari-Ilmari

Ignatius Jorma

Valtonen Vesa

Wolf Martin

KANSLIA: Auki ma–to 10–14 Pohjoisranta 20 A, 00170 HELSINKI

KANSLI: Öppet må–tors 10–14 Norra Kajen 20 A, 00170 HELSINGFORS

Puhelin/telefax 09-1351009 telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: jaakarikanslia@kolumbus.fi

Kanslian puhelimat ovat "avoinna" kanslian aukioloaikoina. Muulloin voi jättää viestin tai lähettää tekstiviestin.

Jääkärikanslia on kesälomalla 20.6.–4.8.2016

Karjalan ratsujääkäriyrykmentti oli vapaussodassa valkoisten itäarmeijaan kuuluva joukko-osasto. Se perustettiin Joensuussa maaliskuun alussa 1918 ja sen kantajoukkona oli Saksassa koulutuksensa saaneet jääkärit. Ylipäällikkö Mannerheimille ensimmäisen suomalaisen ratsuosaston järjestäminen hyvin tärkeä asia. Rykmentistä saa tietoa Lappeenrannassa Maasotakoulun tiloissa uudelleen avatussa JP 27:n ratsuväkiosastonäyttelyssä. Merkki majuri Ville-Veikko Kirvesniemen kokoelmasta.

